

MINISTRI KÄSKKIRI

6.05.2025 nr 1.1-2/25/123

**Narva linna ja tema hallatavate
üldhariduskoolide haldusjärelevalve
õiendi kinnitamine**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 87 lõigete 1 ja 2 ning haridus- ja teadusministri 25.02.2025 käskkirja nr 1.1-2/25/31 „Haldusjärelevalve algatamine Narva linna ja tema hallatavate üldhariduskoolide üle“ alusel

1. Kinnitan Narva linna ja tema hallatavate üldhariduskoolide haldusjärelevalve õiendi (lisatud).
2. Narva linnal esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Kui Narva linn koolipidajana ei täida õiendis tehtud ettekirjutusi tähtaja jooksul, võib Haridus- ja Teadusministeerium rakendada pidajale sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 9600 eurot.
4. Käesolevat käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristina Kallas
minister

NARVA LINNA JA TEMA HALLATAVATE ÜLDHARIDUSKOOLOIDE HALDUSJÄRELEVALVE ÕIEND

I SISSEJUHATUS

1. Järelevalvet teostati haridus- ja teadusministri 25.02.2025. a käskkirja nr 1.1-2/25/31 „Haldusjärelvalve algatamine Narva linna ja tema hallatavate üldhariduskoolide üle“ alusel.
2. Järelevalves kontrolliti, kas kooli pidaja ja koolide juhtkonnad on loonud võimalused eestikeelsele õppele üleminekuks ja kas Narva linna eestikeelsele haridusele üleminevad koolid on taganud vastavalt nõuetele 1. ja 4. klassidele eestikeelse õppe, kas Narva linna üldhariduskoolide 1. ja 4. klasside õppetöö keeleks on eesti keel, kas koolides on tagatud piisav arv kvalifikatsiooniga õpetajaid ja kas koolides on õpilastele tagatud õigusaktides nõutud tugispetsialistide teenused.
3. Järelevalvet Narva linna üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna juhataja Raina Loom, õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna juht Elen Ruus, järelevalve valdkonna nõunik Hille Voolaid, järelevalve valdkonna õigusnõunik Margit Ahu, järelevalve valdkonna peaekspert-analüütik Rena Selliov, järelevalve valdkonna õigusnõunik-peaekspertid Elisabeth Niido ja Triin Hüva, järelevalve valdkonna nõunikud Ruth Elias, Katrin Ohakas, Mare Tamm, Anne Põldsaar ja järelevalve valdkonna peaekspertid Inna Mikli, Kaidi Maask ja Berit Asuküla. Järelevalvesse olid kaasatud Keeleameti peadirektor Ilmar Tomusk, järelevalveosakonna juhataja Merle Loodus-Adamson, Tallinna ja Harjumaa järelevalvetalituse peainspektorid Roman Kallas, Vivika Konsap, Janika Lindpere ning Ida-Viru järelevalvetalituse peainspektorid Renata Laas ja Marge Mägi-Puss ning vaneminspektor Erika Lindsalu.
4. Järelevalve algas 3. märtsil 2025.
5. Järelevalves vaadeldi õppetunde, tutvuti koolide arengudokumentidega, kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastavust Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud kannetele ja kvalifikatsioonide vastavust kehtivatele nõuetele, vesteldi koolipidaja esindajate ning koolide juhtkondadega.

II KOKKUVÕTE

Narva linn on kuue üldhariduskooli pidaja. Kõik kuus kooli, Narva 6. Kool, Narva Keeltelütseum, Narva Kesklinna Kool, Narva Kreenholmi Kool, Narva Paju Kool, Narva Pähklmäe Kool, on üle minemas eestikeelsele haridusele.

Koolides ei ole tagatud õppetöö toimumine eesti keeles kõigi 1. ja 4. klasside kõigis õppetundides. Järelevalves vaadeldi kokku 226 õppetundi. Järelevalve luges eestikeelseks 164 (73%) õppetundi. 1. klasside 83 õppetunnist loeti eestikeelseks 60 (72%) ja 4. klasside 130 õppetunnist 97 (75%).

Vaadeldud tundides rääkisid õpetajad valdavalt eesti keeles. Tundides kasutatud õppematerjal oli eestikeelne. Kõikide vaadeldud tundide klassipäevikute sissekanded olid eestikeelsed.

Kõikides koolides on 1. ja 4. klasside õpilastele avatud eestikeelsete juhendajatega pikapäeva- või õpiabirühmad, et õpilased saaksid pärast tunde abi õpiülesannete tegemisel.

Eestikeelset huvitegevust on koolides vähe. Osaletakse linna korraldatavatel eestikeelsetel

üritustel ja tegevuspäevadel. Linna võimalused eestikeelset huviharidust pakkuda on piiratud. Koolid püüavad juhtkondade kinnitusel kasutada iga võimalust osaleda eestikeelsetes tegevustes, mida Narva linnas pakutakse.

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (edaspidi *PGS*) nõuded, oli koolides (seisuga märts 2025) kokku 366. Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele ühel direktoril (Narva Paju Kool), ühel õppealajuhatajal (Narva Paju Kool), 12 tugispetsialistil ning 143 õpetajal.

Koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu ei saa nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt piisavaks lugeda Narva 6. Koolis (34% õppetundidest annavad kvalifikatsiooniga õpetajad), Narva Keeltelütseumis (60% õppetundidest annavad kvalifikatsiooniga õpetajad), Narva Kreenholmi Koolis (45% õppetundidest annavad kvalifikatsiooniga õpetajad), Narva Paju Koolis (30% õppetundidest annavad kvalifikatsiooniga õpetajad) ja Narva Pähklimäe Koolis (74% õppetundidest annavad kvalifikatsiooniga õpetajad).

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kellel puudub vajalik B2-keeletase, on Narva 6. Koolis 12, Narva Keeltelütseumis 10, Narva Kesklinna Koolis 2, Narva Kreenholmi Koolis 13, Narva Paju Koolis 24 ja Narva Pähklimäe Koolis 10. Nõuetekohane C1-keeletase puudub Narva Paju Kooli direktoril ja ühel õpetajal ning Narva Keeltelütseumi kolmel õpetajal. Narva 6. Koolis ja Narva Kreenholmi Koolis töötavad kaks õppe- ja kasvatusala töötajat, kellel pole B1-keeletaset ning kellega ei oleks saanud töölepingut sõlmida.

Eesti keeles õpetavate õpetajate eesti keele oskus on nõuetekohane (v.a üks õpetaja), kuid õpetajate oskus õpetada eesti keeles vajab olulisel määral täiendamist. Kõikides koolides on õpetajaid, kes on läbinud keelekümbluse või lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õppe*) koolitusi. Pidaja andmetel on LAK-õppekoolitustel osalenud 160 õpetajat. LAK-õppe koolitusi planeerivad ja korraldavad ka koolid ise. LAK-õppe põhimõtete süsteemne rakendamine igapäevasesse õppetöösse ei leidnud järelevalves siiski kinnitust ning see valdkond vajab pidaja, koolide juhtkondade ning Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) täiendavat tähelepanu ja toetamist.

Klassiõpetajate ümberõppes on osalenud 36 õpetajat.

Narva linna kõigis koolides on tagatud sotsiaalpedagoogi teenused, sealjuures on kolmes koolis sotsiaalpedagoogil C1-keeletase, mis võimaldab vajadusel teenust osutada ka eesti keeles.

Eripedagoogi teenused on tagatud kolmes koolis. Töötajatel on B2-keeletase ning teenust osutatakse vene keeles. Logopeedi teenused on tagatud kolmes koolis. Koolipsühholoogi teenused on tagatud kolmes koolis. Kahes koolis on psühholoogil vajadusel võimalik teenust osutada ka eesti keeles. Narva Paju Koolis on vajalik hinnata tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajadust ja sellest lähtuvalt luua tugispetsialistide ametikohad või leida muu viis teenuse tagamiseks.

Oluline on pöörata tähelepanu olemasolevate tugispetsialistide keeleõppele ja enesetäiendamisele ning samuti värvata uusi tugispetsialiste, et tugispetsialistide teenused oleksid tagatud ka eesti keeles.

Pidaja ja koolid on koostanud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavad. Koolid, v.a Narva Paju Kool, on üleminekuga seotud eesmärgid püstitanud ka arengukavas. Tegevuskavades esitatud viiakse ellu üldtööplaani või üldtööplaani lisana tegevuskava kaudu. Tegevuskavades peaks edaspidi suuremat tähelepanu pöörama ülemineku tulemustele ja õppe kvaliteedi seirele ning koostööle lastevanematega.

Järelevalves selgus, et Narva Keeltelütseumis ei vastanud 9. klassidel nädalatundide maht seaduses lubatule, ületades nädala õppekoormust ühe tunni võrra, mis ei ole kooskõlas ka kooli õppekava tunnijaotusplaanis kehtestatuga.

III OLUKORRA KIRJELDUS

1. Põhikooli õppekeel

1.1. Põhikooli ja gümnaasiumi õppekeel on eesti keel¹. Hoolekogu ettepanekul ja linna- või vallavolikogu otsuse alusel võib muu keel olla õppekeeleks eesti keele asemel 2024/2025. õppeaastal põhikooli 2., 3. ja 5.–9. klassis². Põhikooli pidamisel peab kooli pidaja tagama põhikooli riikliku õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna olemasolu ning võimalused õpilase arengu toetamiseks.³ Järelevalve teemast lähtudes vaadati, kas omavalitsuse kõigis eestikeelsele haridusele ülemineku (edaspidi *EHÜ*) koolide 1. ja 4. klasside õppetöös kasutatav keel on eesti keel (vt joonised 1–3). Sellest lähtuvalt vaadati õppetunde järgmiselt:

Narva 6. Kool: 1. klassis vaadeldi 8 tundi; 4. klassides 15 tundi; kokku vaadeldi 6 õpetaja tundi. Vaadeldud 23 tunnist 16 (70%) loeti eestikeelseks, eestikeelseks ei loetud 7 (30%) tundi: 1 tundi (13%) 1. klassis ja 6 tundi (40%) 4. klassides.

Narva Keeltelütseum: 1. klassides vaadeldi 15 tundi; 4. klassides 27 tundi; teistes klassides 8 tundi; kokku vaadeldi 24 õpetaja tundi. Vaadeldud 50 tunnist 30 (60%) loeti eestikeelseks, eestikeelseks ei loetud 20 (40%) tundi. Eestikeelseks ei loetud 1. klassi tundidest 4 tundi (26%) ja 4. klassi tundidest 14 tundi (51%).

Narva Kesklinna Kool: 1. klassides vaadeldi 17 tundi; 4. klassides 30 tundi; kokku vaadeldi 20 õpetaja tundi. Vaadeldud 47 tunnist 40 (85%) loeti eestikeelseks, eestikeelseks ei loetud 7 (15%) tundi: 4 tundi (24%) 1. klassis ja 3 tundi (10%) 4. klassis.

Narva Kreenholmi Kool: 1. klassides vaadeldi 15 tundi; 4. klassides 25 tundi; kokku vaadeldi 13 õpetaja tundi. Vaadeldud 40 tunnist 35 (88%) loeti eestikeelseks, eestikeelseks ei loetud 5 (12%) tundi: 4 tundi (27%) 1. klassis ja 1 tundi (4%) 4. klassis.

Narva Paju Kool: 1. klassides vaadeldi 10 tundi; 4. klassides 5 tundi; teistes klassides 5 tundi; kokku vaadeldi 10 õpetaja tundi. Vaadeldud 20 tunnist 9 (45%) loeti eestikeelseks, eestikeelseks ei loetud 13 (55%) tundi. Eestikeelseks ei loetud 1. klassi tundidest 5 tundi (50%) ja 4. klassi tundidest 3 tundi (60%).

Narva Pähklikmäe Kool: 1. klassides vaadeldi 18 tundi; 4. klassides vaadeldi 28 tundi; kokku vaadeldi 18 õpetaja tundi. Vaadeldud 46 tunnist 34 (74%) loeti eestikeelseks, eestikeelseks ei loetud 12 (26%) tundi: 5 tundi (28%) 1. klassis ja 7 tundi (25%) 4. klassis.

Valdavas osas, kuid mitte kõigis tundides, oli õppetöö eestikeelne.

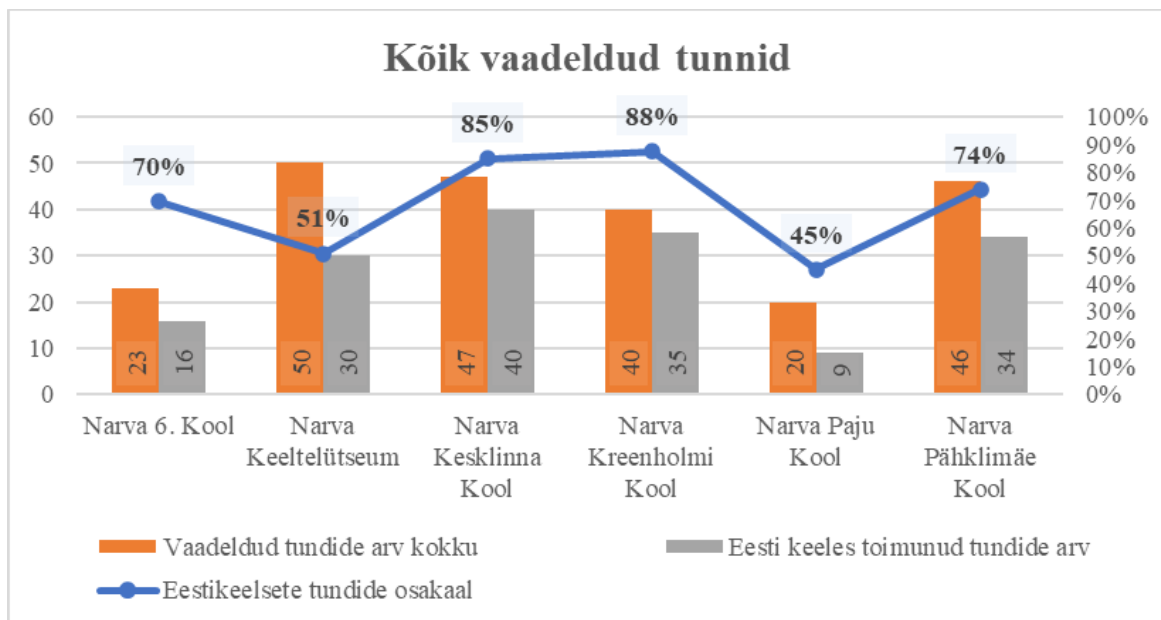
Järelevalves loeti eestikeelseks õppetund, kus õpetaja rääkis eesti keeles, kasutas vahekeelt minimaalselt, üksnes juhul, kus see oli vältimatult vajalik, ning kus oli näha, et õpetaja oli loonud õppekeskkonna, kus õpilased olid harjunud, et õpetaja kasutab õppetöös õpilaste jaoks ea- ning õpitu kohast eesti keelt.

Vaadeldud tundides rääkisid õpetajad eesti keeles, vene keelt vahekeelena kasutati vähesel määral, mõnel juhul oli vene keele kasutamine põhjendamatu. Eestikeelseteks ei loetud õppetunde, mille puhul ei leidnud kinnitust, et need tunnid toimuvad ka tavapäraselt eesti keeles – asjaolu, et õpetaja rääkis ainult eesti keeles, oli õpilaste jaoks harjumatu ning arusaamatu ning õpilased ei saanud õppetööst osa võtta.

¹ PGS, § 21 lg 1.

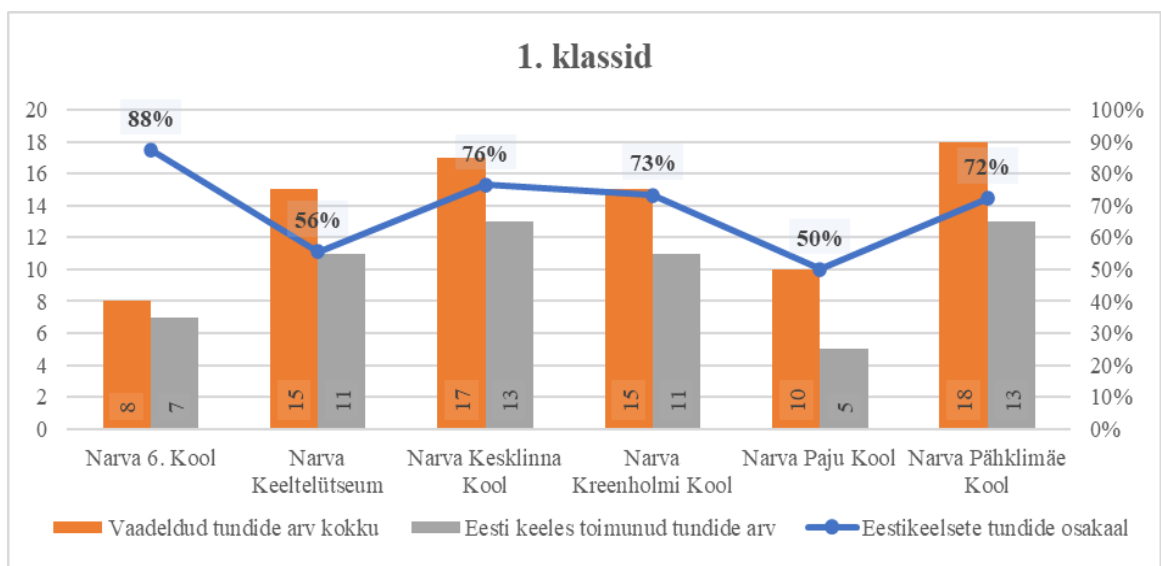
² PGS, § 100¹⁵ lg 1 p 1.

³ PGS, § 7 lg 1.

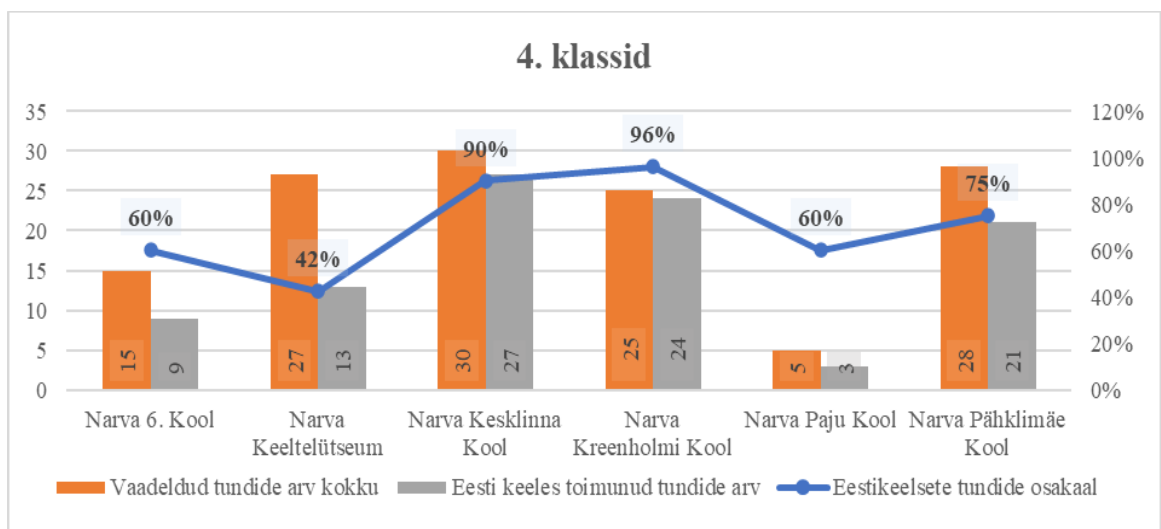
Joonis 1. Õppekeel järelvalves vaadeldud tundides (märts 2025).

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 2. Õppekeel järelvalves vaadeldud 1. klassi tundides (märts 2025).

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 3. Õppekeel järelvalves vaadeldud 4. klassi tundides (märts 2025)

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Järelevalves esines juhtumeid, kus 1. ja 4. klassi põhiõpetaja puudumisel kasutati asendusõpetajatena töötajaid, kellel puudus nõuetekohane eesti keele oskus. Vestlustel tõid nii koolijuhid kui ka pidaja välja, et keeleoskusega asendusõpetajate leidmine on probleem. Koolid on võtnud ühendust MTÜga ASÕP, kuid seni on MTÜ abil jõudnud asendusõpetajaid koolidesse vähe. Pidaja esindajad selgitasid, et MTÜga ASÕP on planeeritud kohtumine, et paremas koostöös kokku leppida. Ära kuulamisel selgitas pidaja, et leping MTÜga ASÕP on nüüd sõlmitud kõigil munitsipaalkoolidel. Asendusõpetajate vajadus järgmisest õppeaastast kasvab.

Selgitame, et klassides, kus õpe peab olema eestikeelne, peavad ka asendajad oskama eesti keelt C1-keele tasemel.

1.2. Õigusaktides⁴ on sätestatud, et õppekeskkond peab toetama õpilase arengut ning võimaldama õpilasel õppes aktiivselt osaleda.

Koolides olid ülekaalus traditsioonilised õppemeetodid ja frontaalne, samaaegselt kõiki õpilasi haarav töö. Paljudes vaadeldud tundides õpilased ei suhelnud, ei sõnastanud iseseisvalt oma mõtteid ja kordasid õpetaja öeldut, peamiselt ühe sõnaga. Eesti keelt kasutati piiratud ulatuses: õpetaja kõne kuulamisel, eestikeelsete tekstide lugemisel ja vähesel määral üleskirjutamisel. Õpilastel oli võimalusi rääkida tunnis eesti keeles, kuid seda tehti minimaalselt, vastati üksikute sõnadega. 1. klasside õpilased suutsid kasutada eesti keelt loomulisemalt ja eestikeelne eneseväljendus oli dialoogilisem ja loovam. 4. klasside õpilaste puhul oli eestikeelne suuline eneseväljendus valdavalt piiratud, keeleline aktiivsus katkendlik ja tagasihoidlik, sageli polnud õpilaste sõnavara eakohane. Õpilastel esines raskusi eestikeelse eneseväljendusega ja kohati ka eestikeelsete õppetekstide ettelugemisel. Enamikes tundidest rääkisid õpilased õppetöös osaledes (rühmatöö, arutelu naabriga, kaasõpilaselt millegi küsimine) omavahel vene keeles ning õpetajad ei suunanud õpilasi eesti keeles rääkima või õpilased ei arvestanud sellega.

Paljudes ainetundides ei pööranud õpetajad tähelepanu õppimiseks vajaliku sõnavara meelde tuletamisele ja õppimisele ning õpetajad ei veendunud, kas õpilastel on õppimiseks vajalik sõnavara olemas. Aineõpetajatel on suuremal määral vaja teadvustada oma rolli keeleõpetajana. Positiivse näitena saab välja tuua Narva Kesklinna Koolis vaadeldud 1. eriklassi ja 4. klassi, endise keelekümblusklassi tundi, kus õpilased vastasid ja rääkisid innukalt eesti keeles, teadsid vajalikku sõnavara ning oskasid lauseid moodustada. Samuti oli positiivne näide eestikeelsest õppest Narva Pähklikmäe Kooli 4. eriklassis.

Vastavalt õigusaktides sätestatule peab õppekeskkond soodustama kommunikatiivset keeleõpet⁵. Vaadeldud tundides oli kommunikatiivset keeleõpet väga piiratud ulatuses. Aktiivõppemeetodeid ei kasutatud, ülekaalus oli õpetaja monoloogiline kõne ja õpilased pidid peamiselt kuulama. Üleminek eestikeelsele aineõppele nõuab eesti keele ja eestikeelse aineõppe õpetamise metoodika ajakohastamist.

1.3. Vaadeldud tundides rääkisid õpetajad valdavalt eesti keeles. Üldiselt on õpetajate eesti keele oskus hea, sagedasemad olid reksioonivead ja õpetajatel esines ka hääldus- ja vältevigu. Õpetajad vajavad täiendavat keelepraktikat ja eesti keele hääldusõpetuse koolitust.

1.4. Tundides kasutatud õppematerjal oli eestikeelne.

Üleminekuklassides oli kasutusel eesti õppekeele koolidele mõeldud õppevara, mis 4. klassi õpilastele on raske. Mitmetel juhtudel ei kohandanud õpetajad vajalikul määral õppematerjale. Paljud õpetajad koostavad ise töölehti ning teevad esitlusi.

Õpilaste vihikud ja töövihikud olid täidetud eesti keeles.

Vestlusel koolide juhtkondade ja pidaja esindajatega toodi välja, et eestikeelsed õpikud on

⁴ PGS, § 19 lg-d 1, 2. Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ (PRÕK), § 5 lg 1.

⁵ PGS, § 19 lg 1; PRÕK, § 6 lg 1.

õpilaste jaoks liiga keerulised just 4. klassides, seetõttu õpikuid alati ei kasutatagi ja õpetajatel tuleb ise tunniks õppematerjal koostada.

Järelevalves ei leidnud kinnitust, et kõik õpetajad õpikutekste lihtsustavad, kohati olid tekstid õpilastele keerulised, või siis ei kasutatud õppematerjale üldse. Üleminekuklassidele sobivaid õppematerjale ei ole HTM suutnud koolidele seni pakkuda.

Pidaja esindaja tõi vestlusel välja, et koolidel õppevahendite soetamiseks mõeldud rahast ei jätku. EHÜ klassidele on vaja soetada korraga kõik uued õppematerjalid. Eriti palju õppematerjale on vaja osta järgmiseks õppeaastaks, kui eestikeelsele õppele lähevad üle ka 2. ja 5. klassid.⁶ Ühe arvestuse kohaselt võib õppematerjalidele kuluda koguni 300 eurot õpilase kohta. Samuti soovitakse laiemalt kasutama hakata Opiqu keskkonda, mis on tasuline. Praegu on saanud Narvas Opiquit kasutada Keeltelütseumi, Kreenholmi ja Pähklimäe kooli 1. klassid ja Kesklinna Kooli 4. klassid.

Ärakuulamisel lisas pidaja, et toetusfondist saadakse õppekirjanduse soetamiseks 57 eurot õpilase kohta. 2025. sügisel alustab või jätkab üleminekuklassides õppimist 1275 õpilast. Toetusfondist ja HTMi üleminekuklasside rahastusest saadakse kokku 137 475 eurot, samas on pidaja arvestanud vajaduseks (sh Opiqu kasutus) 277 567 eurot.

Koolid on hästi varustatud tehniliste vahenditega, olemas on arvutid, projektorid, ekraanid, dokumendikaamerad, digitahvlid. Õpetajad kasutasid neid õppe visualiseerimiseks.

Koolides oli „rääkivate seintega“ klassiruumid, kuid neid peaks olema rohkem ning seintel olev materjal ajakohane. Paljudel juhtudel ei suunanud õpetajad õpilasi seintel olevaid materjale kasutama, kuigi need oleksid saanud õpilasi õppeprotsessis toetada.

1.5. Klassipäevikutes olid kõikide vaadeldud tundide sissekanded eestikeelsed.

1.6. Narva Kreenholmi Koolis, Narva Kesklinna Koolis, Narva Keeltelütseumis ja Narva Paju Koolis osales osades vaadeldud tundides abipersonal (abiõpetaja, tugiisik). Kesklinna ja Paju koolis suhtlesid tunnis olevad abiõpetajad õpilastega eesti keeles, teistes koolides suhtles abipersonal osades tundides õpilastega vene keeles.

Kui koolis kasutatakse tunnis abipersonali, siis on oluline, et nad kasutaksid õpilaste juhendamisel samuti eesti keelt, et ei tekiks olukord, kus õpilased ei pea tunnis eesti keeles osalema, sest abipersonal selgitab neile ülesannet või õpitut vene keeles. Selliselt ei toetata õpilaste eesti keele õpet.

1.7. Õpilaste eesti keele arengut soodustab keskkond, mis on suures osas eestikeelne. Eesti keele õppimisele ja omandamisele aitab oluliselt kaasa see, kui õpilased saavad koolis keelt kasutada suuremal määral. Eestikeelne õpikeskkond ja eesti keele kasutamine väljaspool eesti keele tunde ja väljaspool kooli seostub õpilaste parema keeleoskusega.

Koolipidaja on kõigis koolides loonud võimaluse 1. ja 4. klassi õpilastele osaleda pärast tunde tegevuses, mis pakub tuge koduste õpiülesannete tegemisel. Koolid on saanud oma tegevust korraldada õpilaste vajadustest lähtudes.

Eestikeelset huvitegevust on koolides vähe, kõigil õpilastel ei ole võimalust selles osaleda. Koolide juhtkonna liikmed tõid vestlustel välja, et põhjuseks on eesti keelt oskavate ringijuhitud puudus või eelarveliste vahendite piiratus.

Pidaja esindajad selgitasid vestlusel, et praegu on koolides eestikeelset huvitegevust vähe ja ka linn pakub eestikeelseid huviringe piiratud mahus. Pidajale teadaolevalt töötab linnas Vaba

⁶ Pidaja lisas ärakuulamisel ka, et oleks ekslik arvata, et 1. ja 4. klassidele on edaspidi vajalikud õppematerjalid juba ostetud: 1. klasside õppematerjalid pole korduvkasutatavad, sest õpilased kirjutavad, täidavad ülesandeid otse tööraamatutes ja -vihikutes. 4. klassidele sobivad materjalid on jäänud ostmata, sest 2024. a eesti keeles teise keelena õppivatele õpilastele sobivaid õppematerjale ei olnud. On teada, et kirjastused uuendavad olemasolevaid õppematerjale (nt et eemaldada venekeelsed tõlked).

Lava teatristuudio eesti keeles. Pidaja esindajate sõnul on vähe eesti keelt valdavaid inimesi, kes oleksid valmis huvitegevust juhendama. Linn toetab Narva kõikide koolide õpilastele Noored Kooli eesti keele laagri korraldamist. Narva muuseumi ja raekoja haridusprogrammid on eestikeelsed ja kolmandat aastat korraldatakse sügisel teadusnädalat, kus osa tegevusi on eestikeelsed. Pidaja esindajate sõnul on nad sõnastanud koolidele ootused, et 1. ja 4. klasside üritused ja aktused peavad olema eesti keeles. Ootus on ka, et eesti keeles õpetavad õpetajad suhtlevad õpilastega eesti keeles ka väljaspool tunde ja et kehtiks põhimõte „Üks inimene, üks keel“.

Narva 6. Koolis on loodud 1. ja 4. klassi õpilastele pikapäevarühm, kus osaleb enamik õpilastest ja kus õpilased saavad õppimises tuge. Koolis mängib vahetundides koridorides Vikerraadio, et õpilased kuuleks eesti kõnekeelt. Kooli juhtkond selgitas vestlusel, et õpilastele toimuvad vikoriinid eesti keeles, hea koostöö on Narva muuseumiga ja 4. klassi õpilased on osalenud eestikeelses muuseumitunnis. Juhtkonna sõnul ei ole koolis eestikeelset keskkonda, kuid selle loomisega tahetakse tegelda.

Narva Keeltelütseumis on avatud pikapäevarühmad 1. ja 4. klassile. Neil 4. klassi õpilastel, kes ei soovi pikapäevarühma töös osaleda, on võimalik käia vastavas õpiabirühmas. Kooli õpilased osalevad Narva linna üritustel, Kultuuriranitsa projektis ja on toimunud ka eestikeelseid ekskursioone. Pooled kooli aktused ja üritused toimuvad eesti keeles, nt emakeelepäeva kontsert. Koolis töötab eestikeelne malering, kus saavad osaleda õpilased kooli kõikidest klassidest, ja Nuputa ring 5.–7. klassi õpilastele.

Narva Kesklinna Koolis on avatud pikapäevarühmad 1. ja 4. klassidele, kus lapsed saavad tuge eesti keeles. Ringidest toimuvad eesti keeles eesti kirjanduse lugemise ring (2. ja 3. klassile), lauamängude tund ühele 1. klassile, põnev matemaatika kahele 3. klassile. Neid ringe juhendavad klassijuhatajad. Eestikeelne juhendaja on rahvatantsuringil. Vanematele õpilastele on eesti kultuuriloo ja grammatikaring, et valmistada õpilasi ette konkurssideks. Kahele 1. klassile korraldatakse keelelaager Võrus. Direktor selgitas vestlusel, et üritused toimuvad koolis ainult eesti keeles ja üritused on muutunud mitmekesisemaks.

Narva Kreenholmi Koolis toimub juhtkonna sõnul igas kuus üritus eesti keeles. Aprillist alustas tegevust eestikeelne lugemiring ja teist aastat tegutseb kakskeelne ettevõtlusring. 1. klasside õpilastele on moodustatud pikapäevarühm ja 4. klasside õpilased saavad pärast tunde kahe tunni jooksul kasvataja abiga teha kodutöid, mängida ja lahendada ristsõnu. Osaletakse linna korraldatud eestikeelsetel üritustel. Koolis toimus lõimingunädal 4. klassidele ja eesti kirjanduse päev. Ukraina päritolu õpilastele on korraldatud keelelaagreid, viimati sel talvel.

Narva Paju Koolis on avatud eestikeelsed pikapäevarühmad 1. ja 4. klassi õpilastele. Tantsuring, mis on mõeldud 1. ja 4. klasside jaoks, on samuti eestikeelne. Osaleti linna korraldatud eestikeelses 7.–9. klasside ajaloo projektis. 1. klasside õpilastele pakutakse eesti keeles meisterdamist ja mängulist meediaõpetust.

Narva Pähklimäe Koolis on loodud õpiabirühmad 1. ja 4. klassi õpilastele, kes soovivad, et nende eestikeelne õpe oleks toetatud. Tegutseb eestikeelne tantsuring. Osaletakse linna korraldatavates eestikeelsetes ettevõtmistes ja koolis toimuvad eestikeelsed üritused, nt 4. klassidele emakeelepäev, kus esitati eestikeelseid luuletusi, laule ja tantse. Ära kuulamisel lisas pidaja, et koolis mängib reedeti vahetundides koridorides eestikeelne muusika. Ukraina päritolu õpilastele on korraldatud täiendavad eesti keele tunnid. Kooli õpilased osalevad Narva linna üritustel, on toimunud Kultuuriranitsa eestikeelseid ekskursioone.

1.8. PGSi⁷ kohaselt on põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus 9. klassis 32 tundi.

⁷ PGS, § 25 lg 2 p 6.

Järelevalves selgus, et Narva Keeltelütseumis ei vastanud 9.a ja 9.b klassi ettenähtud nädalatundide maht lubatule, ületades nädala õppekoormust ühe tunni võrra, mis ei olnud kooskõlas ka kooli õppekava tunnijaotusplaanis kehtestatudga. Eelmises haldusjärelevalves (2024. a) ilmnis sama puudus ja ettekirjutuse täimisel kool korrigeeris 9. klasside tunniplaani. Kuna käesolevas järelevalves ilmnis sama puudus, siis see näitab, et kooli juhtkond eirab teadlikult seadusega sätestatud normi.

Direktori kinnitusel on 9. klasside nädalatundide arvu suurendatud, kuna eksamiteks valmistumisel vajavad õpilased lisatunde. Ära kuulamisel lisas direktor, et 9. klasside nädalatundide arvu on suurendatud, kuna eksamiteks valmistumisel vajavad õpilased lisatunde ja pärast eksamit nädalatundide arv väheneb seoses sellega, et matemaatika tunnid ei toimu.

1.9. Ettepanekud pidajale ja koolide direktoritele

- 1.9.1. Kaasajastada eesti keelt teise keelena õpetavate õpetajate eesti keele õpetamise metoodikat lähtuvalt kommunikatiivse keeleõppe põhimõtetest.
- 1.9.2. Pöörata eesti keeles õpetavate õpetajate tähelepanu, et nad on lisaks aineõpetajatele ka keeleõpetajad ning vajalik on seada ainetunnis aine- ja õpioskuste eesmärkidele veel ka keele-eesmärgid.
- 1.9.3. Pöörata eesti keeles õpetavate õpetajate tähelepanu eestikeelse terminoloogia tutvustamisele (www.sonaveeb.ee Koolisõnastikud 2005–2010).
- 1.9.4. Soovitada õpetajatel anda igas tunnis õpilastele vajalikud sõnad, väljendid, fraasid ja lausemallid, neid harjutada ja õpilasi neid suhtluses kasutama innustada.
- 1.9.5. Soovitada õpetajatel häälestada õpilasi tunni alguses ülesannetega, mille käigus õpilased saavad rääkida ning õpitud sõnavara ja keelendeid kasutada.
- 1.9.6. Pöörata õpetajate tähelepanu vajadusele kasutada õppetegevuses õpilaste aktiivset suhtlust võimaldavaid õppeviise ja võtteid, mis arendavad arutelu ja suunavad õpilasi kaasa mõtlema, oma arvamust avaldama.
- 1.9.7. Pöörata tähelepanu klassides „rääkivate seinte“ olemasolule ja seintel olevate materjalide kasutamisele igapäevases õppetöös.
- 1.9.8. Suunata eesti keeles õpetavaid õpetajaid kasutama järjekindlalt põhimõtet „Üks õpetaja, üks keel“ ja seda ka väljaspool õppetunde, et pakkuda õpilastele keele-eeskuju ja luua keeleoskuse arendamist toetav keskkond.
- 1.9.9. Direktoritel tagada õpetajatele metoodiline toetus ja täiendõpe, et eestikeelne õpe oleks tulemuslikum.
- 1.9.10. Muuta koolides tunnivaatlus üksteiselt õppimise osaks, milles osalevad nii juhtkond kui kõik õpetajad.
- 1.9.11. Kasutada koolikeskkonnas eesti keelt suuremas mahus ja muuta normiks koolitöötajate omavaheline eestikeelne suhtlus, nii õpilastele kui koolitöötajatele esitada kogu teave eesti keeles.
- 1.9.12. Leida võimalusi korraldada õpilastele linnas ja koolides rohkem eestikeelset huvitegevust.
- 1.9.13. Vältida olukorda, kus EHÜ klassid ja õpetajad on koolis omaette, kuna nende tegevus on eestikeelne, kuid ülejäänud kooli tegevus on venekeelne.
- 1.9.14. Korraldada EHÜ klasside õpetajatele, kelle emakeel ei ole eesti keel, eesti keele häälduse koolitusi.

1.10. Ettekirjutused pidajale

- 1.10.1. Tagada Narva 6. Koolis õppetöö toimumine eesti keeles kõigis klassides, mille osas ei ole põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁵ lõike 1 kohaselt hoolekogu ettepanekul ja linnavolikogu otsuse alusel määratud õppekeeleks muu keel eesti keele asemel; seejuures tagada, et õpe oleks eesti keeles kõigis õppetundides, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikest 1 ja § 100¹⁵ lõikest 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest; täitmise tõendamiseks viib Haridus- ja Teadusministeerium läbi järelekontrolli 2026. aastal.
- 1.10.2. Tagada Narva Keeltelütseumis õppetöö toimumine eesti keeles kõigis klassides, mille

osas ei ole põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁵ lõike 1 kohaselt hoolekogu ettepanekul ja linnavolikogu otsuse alusel määratud õppekeeleks muu keel eesti keele asemel; sealjuures tagada, et õpe oleks eesti keeles kõigis õppetundides, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikest 1 ja § 100¹⁵ lõikest 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest; täitmise tõendamiseks viib Haridus- ja Teadusministeerium läbi järelkontrolli 2026. aastal.

1.10.3. Tagada Narva Kesklinna Koolis õppetöö toimumine eesti keeles kõigis klassides, mille osas ei ole põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁵ lõike 1 kohaselt hoolekogu ettepanekul ja linnavolikogu otsuse alusel määratud õppekeeleks muu keel eesti keele asemel; sealjuures tagada, et õpe oleks eesti keeles kõigis õppetundides, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikest 1 ja § 100¹⁵ lõikest 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest; täitmise tõendamiseks viib Haridus- ja Teadusministeerium läbi järelkontrolli 2026. aastal.

1.10.4. Tagada Narva Kreenholmi Koolis õppetöö toimumine eesti keeles kõigis klassides, mille osas ei ole põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁵ lõike 1 kohaselt hoolekogu ettepanekul ja linnavolikogu otsuse alusel määratud õppekeeleks muu keel eesti keele asemel; sealjuures tagada, et õpe oleks eesti keeles kõigis õppetundides, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikest 1 ja § 100¹⁵ lõikest 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest; täitmise tõendamiseks viib Haridus- ja Teadusministeerium läbi järelkontrolli 2026. aastal.

1.10.5. Tagada Narva Paju Koolis õppetöö toimumine eesti keeles kõigis klassides, mille osas ei ole põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁵ lõike 1 kohaselt hoolekogu ettepanekul ja linnavolikogu otsuse alusel määratud õppekeeleks muu keel eesti keele asemel; sealjuures tagada, et õpe oleks eesti keeles kõigis õppetundides, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikest 1 ja § 100¹⁵ lõikest 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest; täitmise tõendamiseks viib Haridus- ja Teadusministeerium läbi järelkontrolli 2026. aastal.

1.10.6. Tagada Narva Pähklimäe Koolis õppetöö toimumine eesti keeles kõigis klassides, mille osas ei ole põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁵ lõike 1 kohaselt hoolekogu ettepanekul ja linnavolikogu otsuse alusel määratud õppekeeleks muu keel eesti keele asemel; sealjuures tagada, et õpe oleks eesti keeles kõigis õppetundides, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikest 1 ja § 100¹⁵ lõikest 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest; täitmise tõendamiseks viib Haridus- ja Teadusministeerium läbi järelkontrolli 2026. aastal.

1.10.7. Tagada Narva Keeltelütseumis õppe- ja kasvatustegevuse korraldus kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 25 lõike 2 punktis 6 ja kooli õppekavas sätestatud, viies 9. klasside tunniplaani kooskõlla õppekava tunnijaotusplaani ning tagades, et põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus ei ületa õigusaktides sätestatud. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, täitmist tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2025.

2. Õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon

2.1. Põhikooli pidamisel peab kooli pidaja tagama põhikooli riikliku õppekava täitmiseks vajalike kvalifitseeritud õpetajate olemasolu.⁸ Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust seaduses sätestatud nõuetele ja võrreldi EHISesse kantud andmete vastavust kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

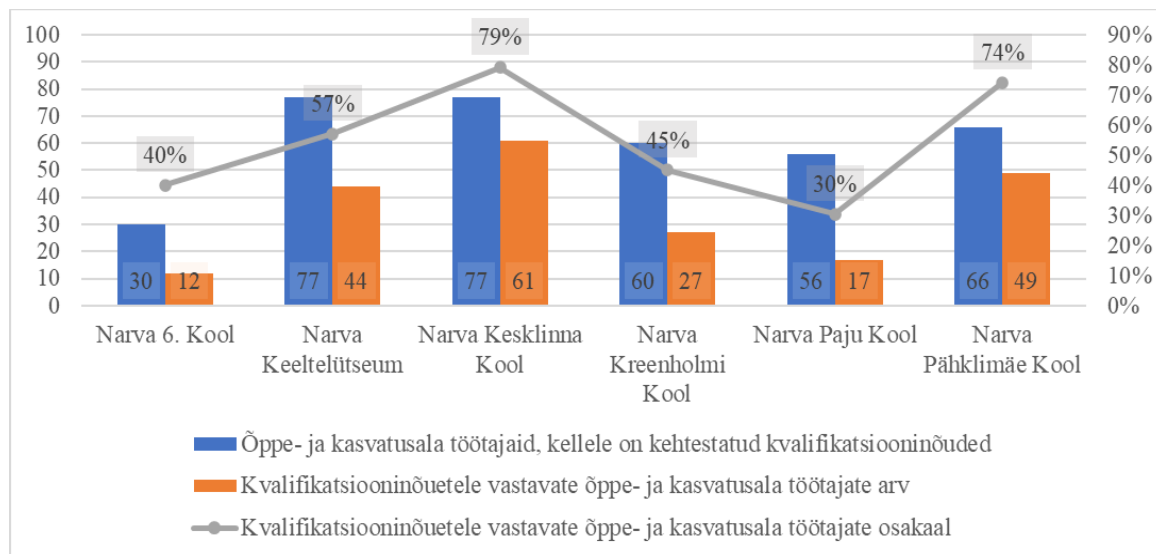
Õppe- ja kasvatusala töötajaid (direktorid, õppealajuhatajad, õpetajad ja tugispetsialistid), kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolides (seisuga märts 2025) kokku 366.

Viie direktori, üheksa õppealajuhataja, 186 õpetaja kvalifikatsioon oli nõuetekohane.

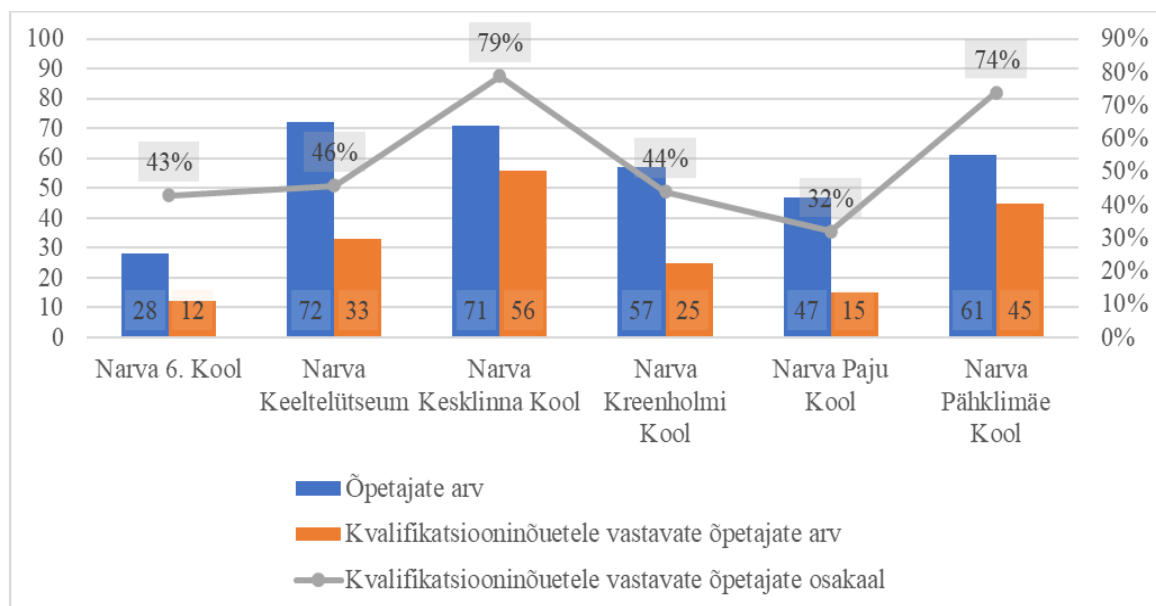
Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele ühel direktoril (Narva Paju Kool), ühel õppealajuhatajal (Narva Paju Kool) ning 143 õpetajal.

⁸ PGS, § 7 lg 1.

Õpetaja kvalifikatsiooninõuded on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele⁹. Koolide 143 kvalifikatsioonita õpetajast ei oma nõuetekohast eesti keele oskust 64, magistrikraadi või sellele vastavat kvalifikatsiooni 59 ning õpetajakutset 30 õpetajat.

Joonis 4. Koolides töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

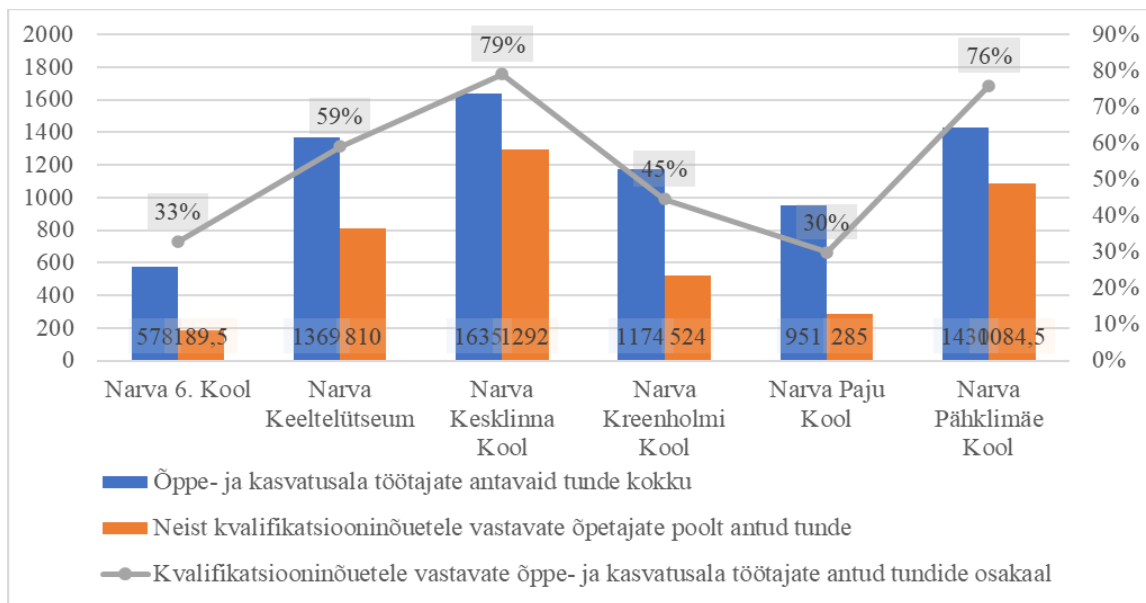

Joonis 5. Koolides töötavate õpetajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

2.2. Koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv peab nende läbiviidava õppe- ja kasvatusgevuse mahust lähtuvalt olema piisav, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine.¹⁰

⁹ PGS, § 74¹ lg 4.

¹⁰ PGS, § 74 lg 9.

Joonis 6. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate poolt antud õppetundide arv ja osakaal kõigist õppetundidest.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

2.2.1. Narva 6. Kool

Kvalifikatsioon vastas nõuetele 30st õppe- ja kasvatusala töötajast 12-l (40%).

Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 18-l (60%): 16 õpetajal ja kahel tugispetsialistil.

EHISE andmetel annavad õpetajad kokku 578 õppetundi, neist 189,5 (34%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

I kooliastmes on 116 tundi, millest 37 (32%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

II kooliastmes on 198 tundi, millest 52 (26%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

III kooliastmes on 264 tundi, millest 109,5 (41%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

Koolis ei ole nõuetekohase kvalifikatsiooniga ühtki kehalise kasvatus, tehnoloogiaõpetuse, kunsti-, matemaatika- ja füüsikaõpetajat.

1. klassi tundidest annab 2 (10%) tundi kvalifikatsiooniga õpetaja.

4. klassi tundidest annavad 10 (20%) tundi kvalifikatsiooniga õpetajad.

Narva 6. Koolis ei saa koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatusgevuse mahust piisavaks lugeda.

2.2.2. Narva Keeltelütseum

Kvalifikatsioon vastas nõuetele 77st õppe- ja kasvatusala töötajast 44-l (57%). Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 33-l (3%) õpetajal.

EHISE andmetel annavad õpetajad kokku 1369 õppetundi, neist 810 (60%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

I kooliastmes on 339 tundi, millest 181 (54%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

II kooliastmes on 379 tundi, millest 231 (61%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

III kooliastmes on 455 tundi, millest 113 (58%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

Gümnaasiumiastmes on 196 tundi, millest 117 (60%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

1. klasside 84 tunnist annavad 66 (79%) kvalifikatsiooniga õpetajad.

4. klasside 134 tunnist annavad 89 (66%) kvalifikatsiooniga õpetajad.

2024. aasta järelevalve tulemustes¹¹ on kajastatud 13 õpetajat, kelle kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele, sh viiel puudus õpetajakutse. Enam kui aasta möödudes ei ole need õpetajad õpetajakutset saanud.

¹¹ Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peapeksperdi 14.03.2024 korraldus nr 9.5-2.2/23-24/24/65 „Narva Keeltelütseumi haldusjärelevalve õiendi kinnitamine“.

Ärakuulamisel selgitas kool, et käesoleva õppeaasta lõpuks saavutavad viis õpetajat 13st nõuetekohase kvalifikatsiooni ning kolme õpetajaga on tööleping kas lõpetatud või lõpetamisel.

Narva Keeltelütseumis ei saa koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust piisavaks lugeda.

2.2.3. Narva Kesklinna Kool

Kvalifikatsioon vastas nõuetele 77st õppe- ja kasvatusala töötajast 61-l (79%). Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 16-l (21%): 15 õpetajal ja 1 tugispetsialistil.

EHISE andmetel annavad õpetajad kokku 1635 õppetundi, neist 1292 (79%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

I kooliastmes on 468 tundi, millest 355 (76%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

II kooliastmes on 533 tundi, millest 419 (79%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

III kooliastmes on 634 tundi, millest 518 (82%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

1. klasside 100 tunnist annavad 92 (92%) kvalifikatsiooniga õpetajad.

4. klasside 166 tunnist annavad 147 (89%) kvalifikatsiooniga õpetajad.

2.2.4. Narva Kreenholmi Kool

Kvalifikatsioon vastas nõuetele 60st õppe- ja kasvatusala töötajast 27-l (45%). Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 33-l (55%) õppe- ja kasvatusala töötajal: 31 õpetajal ja 2 tugispetsialistil.

EHISE andmetel annavad õpetajad kokku 1174 õppetundi, neist 524 (45%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

I kooliastmes on 318,5 tundi, millest 172,5 (54%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

II kooliastmes on 417,5 tundi, millest 174,5 (42%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

III kooliastmes on 438 tundi, millest 177 (40%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

Narva Kreenholmi Koolis ei ole nõuetekohase kvalifikatsiooniga ühtki füüsika, käsitöö ja kodunduse, bioloogia ja keemia õpetajat.

1. klasside 77 tunnist annavad 54 (70%) kvalifikatsiooniga õpetajad.

4. klasside 81 tunnist annavad 36 (44%) kvalifikatsiooniga õpetajad.

Narva Kreenholmi Koolis ei saa koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust piisavaks lugeda.

2.2.5. Narva Paju Kool

Kvalifikatsioon vastas nõuetele 56st õppe- ja kasvatusala töötajast 17-l (30%). Kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele 39-l (70%) õppe- ja kasvatusala töötajal: direktoril, õppealajuhatajal, kes on ka õpetaja, 6 tugispetsialistil ja 31 õpetajal.

Koolis toimub EHISE andmetel nädalas kokku 951 õppetundi, millest 285 (30%) õppetundi viivad läbi kvalifikatsiooniga õpetajad.

I kooliastmes on 230 tundi, millest 121 (53%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

II kooliastmes on 318 tundi, millest 57 (18%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

III kooliastmes on 403 tundi, millest 107 (27%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

1. klasside neljast õpetajat kaks (50%) omab nõutavat kvalifikatsiooni.

4. klasside kaheksast õpetajast omab üks (13%) nõutavat kvalifikatsiooni.

Narva Paju Koolis ei saa koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lugeda piisavaks.

2.2.6. Narva Pähkliäe Kool

Kvalifikatsioon vastas nõuetele 66st õppe- ja kasvatusala töötajast 49-l (74%). Kvalifikatsioon ei olnud nõuetekohane 17-l (26%): 16 õpetajal ja ühel tugispetsialistil.

EHISE andmetel annavad õpetajad kokku 1430 õppetundi, neist 1084,5 (76%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

I kooliastmes on 339 tundi, millest 322 (95%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.
II kooliastmes on 514 tundi, millest 366 (71%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.
III kooliastmes on 577 tundi, millest 396,5 (69%) annavad kvalifikatsiooniga õpetajad.

1. klasside 6-st ja 4. klasside 13 õpetajast on kõik nõutava kvalifikatsiooniga.

Narva Pähklikmäe Koolis ei saa koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lugeda piisavaks.

2.2.7. Pidaja taotlus

Ära kuulamisel taotles pidaja, et neid õpetajaid, kes õpivad magistriõppes, arvestataks kvalifikatsiooniga õpetajate hulka ning sellest lähtuvalt tehtaks muudatused õiendis kvalifikatsiooniga õpetajate arvus ning joonisel 5 esitatud andmetes.

Selgitame, et järelevalves tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust. PGSi¹² kohaselt on põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja kvalifikatsiooninõuded magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleaseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

2.3. Keeleseeduse alusel antud määruse¹³ kohaselt on vähemalt B2-tasemel keeleoskuse nõue sätestatud õpetajatele, kes töötavad üldhariduskooli klassis, mille õppekeel on eesti keelest erinev keel¹⁴, võõrkeeleõpetajatele¹⁵ (välja arvatud eesti keele kui teise keele õpetajad) ning eripedagoogidele, logopeedidele, sotsiaalpedagoogidele ja koolipsühholoogidele, kelle teenust tarbivad mitte-eesti emakeelega isikud¹⁶.

Määruse üleminekusäte¹⁷ annab õpetajatele, kes töötasid 1. juulil 2024 üldhariduskoolis või üldhariduskooli klassis, mille õppekeel on eesti keelest erinev keel, võimaluse viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025. Kuni selle ajani ei ole määrusega nõutaval tasemel keeleoskuse puudumine töölepingu ülesütlemise aluseks juhul, kui õpetaja valdab eesti keelt vähemalt B1-tasemel. Kui õpetajal B1-tasemel keeleoskust ei ole, ei saa kooli direktor teda õpetajana tööle võtta ning ka tähtajalist töölepingut sõlmida¹⁸.

Seadus¹⁹ sätestab, et kui haldusjärelevalve käigus on tuvastatud õpetaja mittevastavus kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, on õigus teha ettekirjutus ametikoha täitmiseks isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele.

Narva 6. Koolis on 12 õppe- ja kasvatusala töötajat, kellel puudub nõuetekohane B2-keeletase. Neist kuuel töötajal on B1-keeletase ja neil on võimalik viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025. Kahe õpetajaga, kellel on A2-tase, ja kahe õpetajaga, kellel puudub keeletaseme tunnistus, on direktor sõlminud töölepingu, mis on vastuolus PGSi nõuetega.

¹² PGS, § 74¹ lg 4.

¹³ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“.

¹⁴ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 8 p 6.

¹⁵ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 8 p 6¹.

¹⁶ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 8 p 7.

¹⁷ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 10 lg 6.

¹⁸ PGS, § 74 lg 7.

¹⁹ PGS, § 87 lg 3¹ p 1.

Narva Keeltelütseumis on kümme õppe- ja kasvatusala töötajat, kellel puudub nõuetekohane B2-keeletase. Kõigil neil on B1-keeletase ja neil on võimalik viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025. Ühele õpetajale on Keeleamet teinud ettekirjutuse sooritada C1-taseme eksam.

Narva Kesklinna Koolis on kaks õppe- ja kasvatusala töötajat, kellel puudub nõuetekohane B2-keeletase, neil mõlemal on B1-tase.

Keeleamet on teinud 12 õpetajale, kel on nõutavat keeletaset tõendav dokument või kellel on eestikeelne haridus, ettekirjutuse oma keeleoskust täiendada. Kolmele õpetajale, kellest kahel on D-kategooria tunnistus ja ühel akadeemilise õiendi põhjal eestikeelne haridus, on Keeleamet teinud ettekirjutuse sooritada B2-taseme eksam. Ettekirjutuste tähtajad on tulevikus.

Koolis on direktor sõlminud PGSi nõuetega vastuolus tähtajatu töölepingu nelja õpetajaga, kellel puudub õpetajakutse.

Narva Kreenholmi Koolis on 13 õppe- ja kasvatusala töötajat, kellel puudub nõuetekohane B2-keeletase, neist 11 töötajal (9 õpetajal ja 2 tugispetsialistil) on B1-keeletase ning kahel õpetajal A2-keeletase. Kahe õpetajaga, kellel on A2-keeletase, ja kahe tugispetsialistiga, kellel on B1-keeletase, on direktor sõlminud töölepingu, mis on vastuolus PGSi²⁰ sätestatuga.

Äraakuulamise selgitas kool, et õpetajatele on tehtud hoiatus, et B2-taseme puudumisel lõpetatakse töösuhted 01.08.2025.

Selgitame, et PGSi²¹ kohaselt võib direktor, kui õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus, kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ja õpitulemuste saavutamine, ning kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Õpetajatel, kes õpetab muus keeles, mitte eesti keeles, on keeleseaduse alusel kehtestatud B2-keeletaseme nõue. Määruse üleminekusäte²² annab õpetajatele, kes töötasid 1. juulil 2024 üldhariduskoolis või üldhariduskooli klassis, mille õppekeel on eesti keelest erinev keel, võimaluse viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025. Kuni selle ajani ei ole määrusega nõutaval tasemel keeleoskuse puudumine töölepingu ülesütlemise aluseks juhul, kui õpetaja valdab eesti keelt vähemalt B1-tasemel. Kui õpetajal B1-tasemel keeleoskust ei ole, ei saa kooli direktor teda õpetajana tööle võtta ning ka tähtajalist töölepingut sõlmida²³.

Koolis oli direktor sõlminud PGSi nõuetega vastuolus tähtajatu töölepingu kahe õpetajaga, kellel puuduvad magistrikraad või õpetajakutse.

Äraakuulamise täpsustas kool, et ühele õpetajale omistati õpetajakutse 08.03.2025 ning õpetaja kvalifikatsioon on nõuetekohane.

Narva Paju Koolis on 25 õppe- ja kasvatusala töötajat, kelle eesti keele oskus pole nõuetekohane. 20-l õpetajal puudub B2-keeletase ja ühel C1-keeletase. Lisaks õpetajatele puudub B2-taseme keeleoskus neljal tugispetsialistil. Nõuetekohane C1-keeletase puudub ka direktoril²⁴.

²⁰ PGS, § 74¹ lg-d 4, 7, 8 ja 10.

²¹ PGS, § 74 lg 7.

²² Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 10 lg 6.

²³ PGS, § 74 lg 7.

²⁴ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 9 p 6.

Järelevalves selgus, et kooli õppealajuhataja, kes täidab ka õpetaja ülesandeid, ei oma nõuetekohast kvalifikatsiooni ei õppealajuhataja ega õpetajana töötamiseks – puudub õpetajakutse²⁵. Töötajaga on sõlmitud tähtajaline tööleping. Õppealajuhatajaga ei saa sõlmida tähtajalist töölepingut, võttes aluseks PGSis²⁶ õpetajatele kohaldatavat erisust, mis lubab sõlmida tähtajalise töölepingu kuni aastaks.

Seadus²⁷ sätestab, et kui haldusjärelevalve käigus on tuvastatud direktori, õppealajuhataja, õpetaja või tugispetsialisti mittevastavus kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, on õigus teha ettekirjutus ametikoha täitmiseks isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele.

Viie õpetajaga, kellel puudub õpetajakutse, on sõlmitud PGSigaga vastuolus tähtajatu tööleping.

Narva Pähklimäe Koolis on 11 nõuetekohase B2-keeletasemeta õppe- ja kasvatusala töötajat: kümme õpetajat ja üks tugispetsialist. Kümmel õpetajal on B1-keeletase ja neil on võimalik viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025.

2.4. Ettekirjutused pidajale

- 2.4.1. Tagada Narva 6. Koolis kahe A2-keeleoskustasemega ja kahe keeleoskustunnistusega õpetaja ametikoha täitmine isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 4 ja § 87 lõike 3¹ punktist 1. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.2. Tagada Narva 6. Koolis kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.3. Tagamaks Narva Keeltelütseumis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.06.2026. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.4. Tagamaks Narva Keeltelütseumis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrikraad. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.5. Tagada Narva Keeltelütseumis kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.6. Tagamaks Narva Keslinna Koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nende õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.06.2026. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.7. Tagamaks Narva Kreenholmi Koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrikraad. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.

²⁵ PGS, § 74¹ lg-d 2 ja 4.

²⁶ PGS, § 74 lg 7.

²⁷ PGS, § 87 lg 3¹ p 1.

- 2.4.8. Tagada Narva Kreenholmi Koolis kahe A2-keeleasemega õpetaja ametikoha täitmine isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 4 ja § 87 lõike 3¹ punktist 1. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.9. Tagada Narva Kreenholmi Koolis piisav arv kvalifikatsiooninõuetele vastavaid õpetajaid, et kindlustada kooli õppekavas määratletud õpiesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.10. Tagada Narva Paju Kooli direktori ametikoha täitmine isikuga, kelle kvalifikatsioon vastab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 1 ning Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määruse nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ § 9 punktis 6 sätestatud nõuetele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 71 lõikest 4 ning § 87 lõike 3¹ punktist 1. Täitmise tähtaeg: 01.08.2025.
- 2.4.11. Tagada Narva Paju Kooli õppealajuhataja ametikoha täitmine isikuga, kelle kvalifikatsioon vastab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 2 sätestatud nõuetele. Täitmise tähtaeg: 01.08.2025.
- 2.4.12. Tagamaks Narva Paju Koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.06.2026. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.13. Tagada Narva Paju Koolis eesti keeles õpetava, kuid C1-keeleoskustasemeta õpetaja ametikohta täitmine isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 4 ja § 87 lõike 3¹ punktist 1. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.14. Tagada Narva Paju Koolis kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.15. Tagada Narva Pähklikmäe Koolis kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.

HTM määrab kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavuse tagamise ettekirjutuste täitmise tähtajaks 01.09.2026, olles arvestanud järgmisi asjaolusid:

- käesoleva õiendi kinnitamise hetkeks on koolides aktiivne õpetajate värbamisperiood uueks õppeaastaks juba alanud;
- 2024. sügisel EHÜ klassides tööd alustanud õpetajad, kelle kvalifikatsioon pole nõuetekohane seetõttu, et neil pole kas õpetajakutset või õpetajakoolituse magistritaseme õpingud on pooleli, saavad taotleda enne ettekirjutuse täitmise tähtaega õpetajakutset või lõpetada magistriõpingud.

Äraakuulamisel selgitas pidaja, et Narva koolidesse otsitakse kvalifikatsiooniga õpetajaid, kuid kvalifikatsiooniga õpetajate puudumisel ollakse sunnitud tööle võtma ka magistrikraadita ja õpetajakutseta õpetajaid, sest seda on pidanud võimalikuks lahenduseks ka HTM. Pidaja väljendas seisukohta, et HTM ei saa pedagoogilise ja erialase ettevalmistuseta õpetajate osas teha ettekirjutusi, eeskätt nende õpetajate osas, kes õpivad magistriõppes või on esitanud taotluse õpetajakutse saamiseks.

Selgitame, et PGSi²⁸ kohaselt võib direktor, kui õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus, kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline

²⁸ PGS, § 74 lg 7.

kompetentsus on piisavad, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ja õpitulemuste saavutamine, ning kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Seda erandit tuleb aga vaadelda koostoimes nõudega, mille kohaselt koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv peab nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt olema piisav, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine.²⁹ Viidatud kahte sätet tuleb rakendada koosmõjus: koolis võib töötada õpetajaid, kes alles omandavad kvalifikatsiooni, kuid seejuures peab kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv olema nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt piisav, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine.

Käesolevas järelevalves on pidaja taotlusega osaliselt arvestatud viisil, et kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavuse tagamise ettekirjutuse tähtajaks on määratud 01.09.2026. Seda põhjusel, et täna koolis töötavad ja magistritasemel õppivad õpetajad saaksid lõpetada magistriõpingud ning õpetajakutset saaksid taotleda juba töötavad õpetajad.

Õpetajate kvalifikatsiooninõuded kehtivad kogu riigis ühetaoliselt, mistõttu ei ole võimalik kehtivat õigust tõlgendada viisil, et lugeda nende isikute kvalifikatsioon, kes õpivad magistriõppes või on esitanud taotluse õpetajakutse saamiseks, vastavaks PGSi nõuetele. PGS³⁰ sätestab üheselt, et põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja kvalifikatsiooninõuded on magistrikraadi või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. See ei jäta ruumi tõlgenduseks, et ka magistrikraadi omandavad või kutset taotlevad isikud saaks lugeda kvalifikatsiooninõuetele vastavaks.

Pidaja tegi ära kuulamisel HTMile ka ettepaneku õigusaktide muutmiseks kvalifikatsiooninõuete osas. HTM kaalub seda, kuid ei esita kaalumise tulemusi käesolevas õiendis, kuna ettepanek väljub käimasoleva järelevalve piiridest

Ära kuulamisel palus pidaja pikendada ettekirjutuste nr 2.4.4 ja 2.4.7 tähtaega kuni 01.09.2027, et need õpetajad, kes sel aastal lõpetavad bakalaureuseõppe, jõuaksid saada magistrikraadi.

Taotlust ei ole võimalik rahuldada, sest nagu eespool viidatud, on õpetaja kvalifikatsiooninõuete osaks magistrikraadi olemasolu. Selgitame, et bakalaureuseõpingute lõpetamine ei taga sisseastumist magistriõppesse. Seega ei saa käesoleval ajal eeldada, et need õpetajad magistritasemel oma õpinguid jätkavad ning magistrikraadi ka omandavad. Nii pidaja kui koolijuht peavad tegema endast oleneva, et värvata nõuetekohase kvalifikatsiooniga õpetajaid

Ära kuulamisel esitas pidaja taotluse lugeda kvalifikatsiooninõuetele vastavaks riiklikus programmis Noored Kooli osalevad õpetajad.

Selgitame, et järelevalves lähtume õigusaktides sätestatust. HTM kaalub pidaja ettepanekuid, kuid järelevalves ei saa lähtuda võimalikest kaalutavatest muudatustest. Kui õigusaktides muudetakse õpetajate kvalifikatsiooninõudeid, siis arvestatakse ettekirjutuste täitmise kontrollimisel jõustunud muudatustega.

3. Õpetajate täiendkoolitus

Järelevalve teemast lähtudes hindasime, kas eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad arendavad ennast ja on osalenud viimasel viiel aastal tänapäevasest õpikäsitusest lähtuvaltel metoodikakoolitustel, eesti keele ja eestikeelse õppe metoodikakoolitustel.

3.1. Narva 6. Kooli kuuest 1. ja 4. klassis eesti keelt ja eestikeelseid aineid õpetavast õpetajast on viie viimase aasta jooksul üks läbinud pikemaid täiendkoolitusi metoodikates, mis toetavad eesti keele ja eestikeelset õpet.

Kolm õpetajat on suunatud klassiõpetaja ümberõppele, mis toimub Tartu Ülikooli Narva

²⁹ PGS, § 74 lg 9.

³⁰ PGS, § 74¹ lg 4.

kolledžis.

Koostatud on õpetajate täienduskoolituste kava perioodiks 2024–2027, mis on osa arengukavast ja kus on märgitud eesmärk, tegevus, aeg, vastutaja. Kava on üldsõnaline, näiteks on eesmärk eesti keele tasemekoolitused õpetajale (B2) ja õpetajale (C1) keeletasemele. Tegevuseks on märgitud koolituste läbiviimine. Aeg: 2024–2027. Teine eesmärk: ainete õpetamine eesti keeles. Tegevuseks on märgitud koolituste läbiviimine. Aeg: 2024–2027. Kellele ja millised koolitused on planeeritud, täpsustatud ei ole. Sellise üldistusastmega täienduskoolituse plaan ei aita jälgida püstitatud eesmärkide täitmist. Selleks, et jälgida arengut soovitud suunas, peaks tegevuskava olema konkreetne, nt mitu õpetajat mis aastal millise taseme koolitusel osalevad. Arvestades, et õppe- ja kasvatusala töötajatest 60% kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, on eriti oluline õpetajate arengu toetamine, sh ka koolituste kaudu.

3.2. Narva Keeltelütseumi eesti keelt ja eestikeelseid aineid õpetavatest õpetajatest on viie viimase aasta jooksul üheksa õpetajat läbinud pikemaid täiendkoolitusi LAK-õppe ja eesti keele kui teise keele õpetamise meetodikates. 1. ja 4. klassis õpetavad nendest kolm.

Vestlusel selgitas direktor, et kuuel 1. ja 4. klassi õpetajal on veel vaja end täiendada eesti keeles õpetamise meetodikas. Koolis on korraldatud LAK-õppe ja õppematerjalide kohandamise koolitus.

Koolitusplaan tehakse üheks õppeaastaks.

3.3. Narva Kesklinna Kooli 18st 1. ja 4. klassis eesti keelt ja eestikeelseid aineid õpetavast õpetajast on viie viimase aasta jooksul läbinud 40-tunniseid ja pikemaid eesti keele ja eestikeelset õpet toetavaid meetodikaalaseid täiendkoolitusi üheksa õpetajat 1920 tunni ulatuses. 15 õpetajat on läbinud lühemaid eesti keele ja eestikeelset õpet toetavaid meetodikaalaseid täiendkoolitusi kokku 613 tunni ulatuses.

Kohapealse järelevalve ajal osalesid neli õpetajat mitmeosalisel eestikeelsele õppele üleminekut toetaval kursusel ja kaks õpetajat LAK-õppe koolitusel.

Koolil on olemas 2024/2025. õppeaasta koolituskava, kus on eestikeelsele õppele üleminekut toetavad õpetajate täiendkoolitused planeeritud. Kavas on ära toodud konkreetset koolitused ja enamasti ka osalevate õpetajate nimed. Direktori sõnul oleks õpetajatel lisaks vaja ka häälduskoolitust, kuid niisugust koolitust nad sellel õppeaastal ei leidnud.

3.4. Narva Kreenholmi Kooli 14st 1. ja 4. klassis eesti keelt ja eestikeelseid aineid õpetavast õpetajast on kolme viimase aasta jooksul seitse (50%) läbinud pikemaid täiendkoolitusi meetodikates, mis toetavad eesti keele ja eestikeelset õpet. Üks 1. klassi õpetaja õpib magistriõppes ning tal on LAK-õppe ja hariduslike erivajadustega õpilaste ainemoodulid. Lisaks on suur osa 1. ja 4. klassi õpetajatest läbinud viimaste aastate jooksul seoses eestikeelsele õppele üleminekul lühemaid (4–8 tundi) koolitusi. Üks õpetaja õpib klassiõpetajate ümberõppes.

Tunnivaatlustel on selgunud, et mitmed õpetajad peavad täiendama enda teadmisi meetodikas. Õpetajate toetamiseks on korraldatud õpetajalt õpetajale kogemuste vahetamist ning 4. klassides viidi läbi lõiminguädal, mis andis ühes klassis õpetavatele õpetajatele koostöökogemuse ja mille käigus selgus, milles õpilased eesti keeles hätta jäävad ning kuidas eesti keele õpetajad saavad aineõpetajatele appi tulla.

Aprillis algab LAK-õppe koolitus õpetajatele.

Koolitused planeeritakse üheks õppeaastaks. Käesolevaks õppeaastaks planeeritud õpiringide juhtide koolitus jäi ära, sest osutus liiga kalliks ning prioriteediks on eelkõige eestikeelse õppega seonduvad koolitused.

3.5. Narva Paju Koolis õpetajad pikematel meetodikaalastel koolitustel osalenud ei ole.

Seitse õpetajat on osalenud digikoolitusel. Õpetajad on osalenud peamiselt eesti keele kursustel.

EHISE andmetel on LAK-õppe koolitustel varasemalt osalenud kolm õpetajat. Direktori sõnul on LAK-õppe koolitusi korraldatud ka eelnevatel aastatel ja käesoleval õppeaastal on koolis LAK-õppe koolituse I osa toimunud ja II osa toimumas.

Arvestades, et õppe- ja kasvatusala töötajatest 70% kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, on eriti oluline õpetajate arengu toetamine, sh ka koolituste kaudu. Positiivsena saab välja tuua, et neli õpetajat on osalenud koolitusel „Õpetaja portfoolio kokkupanemisest õpetaja kutse taotlemiseks“. Aprillis võimaldatakse 10 õpetajale kovisiooni, et paremini toime tulla õpilastega seotud keeruliste probleemidega.

Direktor selgitas, et vajatakse eripedagoogika koolitust. Direktori sõnul täiendkoolituskava ei tehta ja koolitusi ette ei planeerita, kui koolitust pakutakse, siis sobivuse korral tellitakse ja osaletakse.

Juhime tähelepanu, et antud koolis on õpetajate eripedagoogiliste kompetentside olemasolu hädavajalik. Juba õpetajate tööle värbamisel peab koolijuht hindama, kas õpetaja kandidaadil on piisavalt teadmisi ja oskusi erivajadustega õpilastele soodsa õppekeskkonna loomiseks. Töötavate õpetajate jaoks peab aga koolis looma koolituskava, et süsteemsemalt toetada õpetajate arengut ning nii tagada ka õpilaste parem õppimine ja areng.

Ära kuulamisel täpsustas kool, et konkursil esitatakse alati kandidaatidele küsimusi hariduslike erivajadustega laste töö kohta, selleks on komisjoniliikmetel valik küsimusi eripedagoogiliste kompetentside olemasolu kontrollimiseks.

Selgitame, et peale värbamisintervjuul esitatavate küsimuste peaks kasutama ka teisi meetodeid, hindamaks kandidaadi eripedagoogilisi kompetentse. Niimoodi saadakse parem ülevaade, mida on tulevase õpetaja toetamiseks vaja teha ning milliseid täiendkoolitusi on esmajoones vajalik pakkuda.

3.6. Narva Pähklimäe Kooli 18st 1. ja 4. klassis õpetavast õpetajast on 11 (61%) läbinud pikemaid eesti keele ja eestikeelset õpet toetavaid meetodikaalaseid täiendkoolitusi, nt LAK-õpe, keelekümbel, eesti keele kui teise keele õpetamise meetodika.

Kooli arengudokumentides on eestikeelsele õppele üleminekut toetavad täiendkoolitused õpetajatele planeeritud. Lisaks on koostatud 2024/2025. õppeaasta koolituskava, milles on välja toodud koolituste eesmärgid ning erinevad koolitused, mida on vaja läbida, et eesmärged saavutada, nt on kavas aktiivsed õppemeetodid, digitehnoloogia kasutamine tundides.

3.7. Pidaja selgitas vestlusel, et 36 õpetajat on seni osalenud klassiõpetajate ümberõppes.

Kahe aastaga on keelelähetest käinud 80 õpetajat, kellest suur osa on lasteaiaõpetajad. LAK-õppe koolitustel on osalenud 160 õpetajat ja soovitakse, et kõik õpetajad läbiks LAK-õppe koolituse. 1. ja 4. klassi õpetajatelt ootab pidaja eesti keele oskust kõrgtasemel ja meetodilist ettevalmistust. Pidaja esindaja tõdes, et küsimus pole Narva koolides niivõrd LAK-õppe põhimõtete tundmises, vaid meetodika kasutamises.

Kolmes Narva koolis (Kesklinna, Keeltelütseum, Kreenholmi) on olnud aastaid keelekümbelklassid, seega on olemas ka meetodiliselt ettevalmistatud õpetajaid.

3.8. Ettepanekud pidajale ja koolide direktoritele

3.8.1. Rakendada täiendavaid meetmeid kooli üleminekuklasside õpetajate kvalifikatsiooni tõstmiseks, nende erialase ning meetodilise ettevalmistuse parandamiseks.

3.8.2. Koostada koolides eestikeelsele haridusele ülemineku perioodiks õppe- ja kasvatusala töötajate täiendkoolituse plaan, mis esitaks konkreetseid koolitusvajadused konkreetsetele töötajatele ja töötajate gruppidele. Koondada koolide koolituskavade andmed ülelinnaliseks täiendkoolituse plaaniks ning koolide ja pidaja koostöös leida võimalusi koolituste läbiviimiseks.

3.8.3. Leida võimalusi korraldada koolide koostööd eesti õppekeelega koolidega Eesti teistest piirkondadest, et õpetajad saaksid täiendada oma meetodilisi oskusi ja keeleoskust.

3.8.4. Pidajal koostöös koolijuhtidega töötada välja põhimõtted, kuidas hinnatakse kvalifikatsioonita õpetajate tööle võtmisel nende pedagoogilisi ja erialaseid kompetentse.

Ära kuulamisel selgitas pidaja, et täiendusõppe täpsemaks planeerimiseks oleks vaja ka Eesti keele Instituudi, HTMi, Haridus- ja Noorteameti ning metoodikakeskuste täpsemaid plaane koolituste korraldamise osas. Pidaja soovib, et selliseid plaane oleks võimalik näha vähemalt järgmiseks poolaastaks (parem kui terveks õppeaastaks – siis oleks koolidel hõlpsam planeerida ka asendajaid). Hetkel saadakse infot koolitustest jooksvalt ning seetõttu pole pikemalt, nt õppeaastaks võimalik plaane teha.

4. Tugiteenuste tagamine

PGSi³¹ kohaselt peab õpilasele koolis vajadusel tagama tasuta eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenuse.

Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks peab võimalused looma kooli pidaja ning teenuse rakendamist korraldama direktor.

Tugispetsialisti teenus loetakse tagatuks juhul, kui seda osutab nõuetekohase kvalifikatsiooniga³² isik. Tugispetsialisti ametikohal ei saa töötada isik, kelle kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane, seetõttu ei ole tugispetsialistidega võimalik sõlmida tähtajalist töölepingut, kui isikul puudub kvalifikatsioon.

4.1. Kõigis Narva linna koolides on tagatud sotsiaalpedagoogi teenus, sealjuures on kolmes koolis sotsiaalpedagoogil C1-keeletase, mis võimaldab vajadusel teenust osutada ka eesti keeles.

Eripedagoogi teenus on tagatud kolmes koolis, töötajatel on B2-keeletase ning nad saavad teenust osutada vene keeles.

Logopeedi teenus on tagatud kolmes koolis, sealjuures ühes koolis on logopeedil võimalik teenust osutada ka eesti keeles.

Koolipsühholoogi teenus on tagatud kolmes koolis. Kahes koolis on psühholoogil vajadusel võimalik teenust osutada ka eesti keeles.

2024/2025. õppeaastast on 1. ja 4. klassides ning 2025/2026. õppeaastast ka 2. ja 5. klassides õppekeeleks eesti keel. See tähendab, et nendesse klassidesse saavad õppima asuda ka eesti emakeelega õpilased, kellele kool peab olema valmis osutama vajadusel tugispetsialistide teenuseid. Eesti keeles õppides võivad vajada ka vene kodukeelega õpilased eripedagoogi ja logopeedi teenust eesti keeles. Seega on oluline pöörata tähelepanu olemasolevate tugispetsialistide keeleõppele ja enesetäiendamisele ning värvata uusi tugispetsialiste, kes saaksid teenust osutada ka eesti keeles.

4.2. Narva 6. Koolis on tagatud eripedagoogi teenus vene keeles ning sotsiaalpedagoogi teenus ka eesti keeles. Koolis töötasid ka logopeed ja koolipsühholoog, kuid nende kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane ning seetõttu ei ole logopeedi ja koolipsühholoogi teenus tagatud. Koolipsühholoogina töötaval isikul puudub erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Töötajal on A2-keeletase.

Logopeedil pole nõuetekohast kvalifikatsiooni põhjusel, et tal puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Töötajal on A2-keeletase.

4.3. Narva Keeltelütseumis on tagatud logopeedi, koolipsühholoogi, sotsiaalpedagoogi teenus nii vene kui eesti keeles. Koolis on tagatud venekeelse eripedagoogi teenus. Kuna eripedagoogil on B2 eesti keele oskuse tase, saab ta teenust osutada vene keeles.

³¹ PGS, § 37 lg 2.

³² PGS, § 74¹ lg-d 7, 8, 9 ja 10.

Direktori sõnul osutavad käesoleval õppeaastal kõik tugispetsialistid teenust vene keeles, kuid valmisolek on pakkuda eestikeelset teenust sotsiaalpedagoogi, logopeedi ja psühholoogi poolt, kellel on eesti keele C1-tase.

4.4. Narva Kesklinna Koolis on tagatud koolipsühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus nii vene kui eesti keeles. Logopeedi teenus on tagatud vene keeles.

Koolis töötab ka eripedagoog, kuid olemasoleva töötaja välisriigis omandatud erialast haridust ei ole Eesti ENIC/NARIC Keskus tunnustanud, ka ei ole tal eripedagoogi kutset, mistõttu ei saa lugeda tema kvalifikatsiooni nõuetekohaseks. Seega ei ole eripedagoogi teenus tagatud.

4.5. Narva Kreenholmi Koolis on tagatud venekeelse sotsiaalpedagoogi teenus, kuna isikul on nõuetekohane kvalifikatsioon ja tema keeleoskus on B2-tasemel.

Koolis on tugispetsialist, kes töötab nii eripedagoogi kui logopeedina. Isiku kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane, kuna puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel sätestatud nõuetele, tema keeleoskus on B1-tasemel. Seega pole eripedagoogi ja logopeedi teenus tagatud.

Koolis töötab psühholoog, kelle kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane, kuna puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel sätestatud nõuetele, tema keeleoskus on B1-tasemel. Koolis ei ole koolipsühholoogi teenus tagatud.

4.6. Narva Paju Koolis on tagatud venekeelse logopeedi teenus. Koolis töötab üks logopeed, kellel on nõutav kvalifikatsioon, kahel teisel logopeedil ei ole nõuetekohast kvalifikatsiooni, kuna puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Töötajatel on B1-keeletase.

Koolis on tagatud venekeelse eripedagoogi teenus. Koolis töötab üks eripedagoog, kellel on nõutav kvalifikatsioon, teisel eripedagoogil ei ole nõuetekohast kvalifikatsiooni, kuna puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Koolis on tagatud sotsiaalpedagoogi teenus nii vene kui eesti keeles. Koolis töötab üks sotsiaalpedagoog, kellel on nõutav kvalifikatsioon, teisel sotsiaalpedagoogil ei ole nõuetekohast kvalifikatsiooni, kuna puudub erialane kõrgharidus või sotsiaalpedagoogi kutse.

Koolis ei ole tagatud koolipsühholoogi teenus, kuna olemasoleval töötajal pole nõuetekohast kvalifikatsiooni, sest puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Töötajal on A2-keeletase.

Arvestades, et koolis õpib 194 õpilast, kellest 157-l on koolivälise nõustamismeeskonna otsusega soovitatud rakendada erinevaid tugispetsialistide teenuseid, ei ole teenust osutavate kvalifikatsiooni omavate tugispetsialistide arv piisav.

Ärakuulamisel esitas kool, et kõik tugispetsialistid õpivad eesti keelt.

4.7. Narva Pähklimäe Koolis on tagatud koolipsühholoogi ja sotsiaalpedagoogi venekeelne teenus.

Koolis ei ole tagatud eripedagoogi ja logopeedi teenus. Koolis töötab logopeed/eripedagoog, kelle kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane, kuna puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel sätestatud nõuetele. Töötajale on Keeleamet teinud ettekirjutuse sooritada B2 keeletaseme eksam.

4.8. Ettepanekud pidajale ja koolide direktoritele

4.8.1. Narva Paju Koolis analüüsida õpilaste tugispetsialistide toe vajadust ja toe vajadusest lähtuvalt leida nõutav arv kvalifikatsiooniga tugispetsialiste.

4.8.2. Innustada tugispetsialiste osalema keeleõppes, et omandada eesti keele oskus kõrgtasemel.

4.8.3. Planeerida ülemineku kavas tugispetsialistidele keelerändeid ja võimalusi teha koostööd eesti koolide tugispetsialistidega.

4.8.4. Toetada tugispetsialistide osalemist erialastel täiendkoolitustel Tallinnas ja Tartus.

4.9. Ettekirjutused pidajale

- 4.9.1. Tagada Narva 6. Koolis koolipsühholoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning § 74¹ lõikest 8. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.2. Tagada Narva 6. Koolis logopeedi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning § 74¹ lõikest 10. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.3. Tagada Narva Kesklinna Koolis eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 7. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.4. Tagada Narva Kreenholmi Koolis eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 7. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.5. Tagada Narva Kreenholmi Koolis logopeedi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 10. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.6. Tagada Narva Kreenholmi Koolis psühholoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 8. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.7. Tagada Narva Paju Koolis koolipsühholoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning § 74¹ lõikest 8. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.8. Tagada Narva Pähklime Koolis eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 7. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 4.9.9. Tagada Narva Pähklime Koolis logopeedi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 10. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

Äraakuulamisel taotles Narva Kreenholmi Kool, et pikendataks punktides 4.9.4, 4.9.5 ja 4.9.6, ning Narva Pähklime Kool, et pikendataks punktis 4.9.9 tehtud ettekirjutuste tähtaega kuni 01.09.2026. Põhjuseks toodi asjaolu, et kahel viimasel aastal pole avalikel konkurssidel kandideerinud ühtki nõuetekohase kvalifikatsiooniga tugispetsialisti.

Selgitame, et järelevalve ajal koolides eripedagoogi, logopeedi ning psühholoogina töötavatel isikutel on erialane magistriraad, kuid puudub eesti keele oskus B2-tasemel. Isikutel on võimalik oma keeleoskus viia vastavusse. Äraakuulamisel ei esitatud ühtki argumenti, miks loodetakse leida nõuetekohase kvalifikatsiooniga tugispetsialistid 2026. aasta sügiseks, aga mitte 2025. aasta sügiseks. Asjaolu, et eelmistel aastatel ei ole nõuetekohase kvalifikatsiooniga spetsialiste kandideerinud, ei saa olla põhjuseks ettekirjutuse tähtaja pikendamiseks. Õpilastel on õigus neile õigusaktides ettenähtud tugiteenustele ning ettekirjutuse täitmise tähtaja pikendamine riivaks õpilaste õigust kvaliteetsele haridusele ülemääraselt.

5. Eestikeelsele õppele ülemineku kavandamine ja elluviimine

Järelevalve teemast lähtudes hinnati, kas pidaja ja koolid on kavandanud eestikeelsele õppele ülemineku ja kavandatut ellu viinud. Selleks vaadati koolide eestikeelsele õppele ülemineku kava, arengukava ja käesoleva õppeaasta üldtööplaani.

Kooli järjepideva arengu tagamiseks koostatakse kooli arengukava. Arengukava koostatakse vähemalt kolmeks aastaks. Arengukavas määratakse kooli arengu eesmärgid ja põhisuunad.³³ Arengukavast lähtudes koostatakse üldtööplaan, mis on kooli ühe õppeaasta tegevuskava³⁴.

5.1. Pidajal on Narva lasteaedade ja munitsipaalkoolide eesti õppekeelele ülemineku kava. Üleminekukava esialgne versioon koostati 2023 kevadel, 2024. aasta alguseks tehti kava põhjalikumaks ning kava järgi alustati tegevustega 2024. aasta algusest. Viimati uuendati kava jaanuaris 2025 ja kavandati täpsemad tegevused 2025. aasta I poolaastaks.

Kavas on analüüsitud lasteaedade õpetajate ja tugispetsialistide ning munitsipaalkoolide õpetajate keeleoskust ja õpetajate keele- ja täiendõpet ning neid analüüse on uuendatud (viimane 2024. a novembri seisuga). Pidaja esindajate sõnul kogutakse andmeid (õpetajate kvalifikatsioon, keeleoskus, õpetajate värbamise vajadus) pidevalt.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava on koostatud viies valdkonnas: informeerimine, keele- ja täiendusõpe, õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavus, töökorraldus ja õiguslikud alused ning õppetöö ja -korraldus.

Vestlusel selgitasid pidaja esindajad, et üleminek on nende jaoks prioriteet. Regulaarselt, kaks korda kuus, kohtutakse lasteaia- ja koolijuhtidega, et saada tagasisidet ülemineku edenemisest ja vajadustest. Märtsist maini on olulisemaks värbamisega seotud tegevused. 2024. aastal pöörati värbamisele väga suurt tähelepanu. Pidaja oli kokku leppinud koostöö värbamisfirmadega, et läbi viia värbamiskampania, kuid selleks ei saadud raha ning kasutati Töötukassa teenust ja Õpetajate Lehes avaldati kolme kuu jooksul link Narva linna veebilehel olevatele töökuulutustele. Koolitatud on haridusametust juhte, kuidas läbi viia tööintervjuud ja edukat värbamist. Ka käesoleval kevadel on värbamisega seotud tegevused pidaja jaoks esikohal ning sel aastal on eraldas linnavolikogu raha koostöök värbamisfirmadega. 2024 novembris korraldas pidaja kooli- ja lasteaiajuhtidele õppekäigu Lätti, et tutvuda läti keelsele haridusele ülemineku kogemustega.

Pidaja esindajate sõnul näevad nad vajadust enam tähelepanu pöörata õppe kvaliteedile, eestikeelsele huvitegevusele ja õppematerjalidele. Huvitegevust peetakse oluliseks ning avaldati arvamust, et riigilt huvitegevuseks antav toetus peaks olema mõeldud eestikeelse huvitegevuse jaoks. Õppe kvaliteedi tagamisel nähakse ühe võimalusena meetodikeskuse loomist. Teatakse, et paljude õpetajate meetodiline ettevalmistus pole piisav ja nüüdisaegse meetodika rakendamine ei ole valdav. Sellest on räägitud koolijuhtidega ja olulist infot on saadud ka HTMi Ida-Virumaa strateegiliselt nõustajalt, kellelt saadavat informatsiooni ning koostööd koolidega hinnatakse kõrgelt. Õppematerjalidest on kõige suurem puudus üleminekuklassidele sobivatest õpikutest. Olemasolevaid õpikutekste peavad õpetajad kohandama ning see on ajamahukas. Koolidel on vaja ressursi Opiqu materjalidele juurdepääsu saamiseks, aga pidaja soovib, et vähemalt õpetajad saaksid seda kasutada tasuta.

Pidaja eestikeelsele õppele ülemineku kava on põhjalik ja ajakohane. Edasiste tegevuste kavandamisel on soovitatav konkreetsemalt esitada õppe kvaliteedi tagamise ning seirega seotud tegevused ning töö lastevanematega. Narva Kolledži juures tegutseb lastevanemate akadeemia, kuid osalejate arv ei ole suur (20–30 osalejat), arvestades lastevanemate koguhulka. Koolides saaks suuremal määral läbi viia tegevusi lastevanematele ning ei peaks piirduma ainult lastevanemate koosoleku formaadiga.

5.2. Kõigis kuues Narva linna koolis on koostatud 2024. aasta algul eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava (edaspidi tegevuskava). Tegemist on töödokumendiga, mida täiendatakse ja muudetakse vastavalt vajadusele.

³³ PGS, § 67 lg 1.

³⁴ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

Koolide arengukavades on eestikeelsele õppele ülemineku kooliarenduse põhisuunaks Narva 6. Koolis, Narva Keeltelütseumis, Narva Kesklinna Koolis, Narva Kreenholmi Koolis ja Narva Pähklikmäe Koolis. Narva Paju Koolis ei ole 2021–2025 perioodi arengukavasse tegevuskava koostamisega muudatusi tehtud. Arengukavas on esitatud 2025. aasta sihiseadeks keskendumine matemaatika ja eesti keele õpetamisele.

Kooli õppe- ja kasvatusalane kohustuslik dokument on üldtööplaani³⁵. Kooli üldtööplaani on koolidokument, milles tuleb määratleda kooli ühe õppeaasta tegevuskava³⁶, lähtudes kooli arengukavast ja õppekavast, õppeaasta üldesmärkidest ja eelmise aasta töö kokkuvõttest. Järelevalves vaadati, kuidas koolid on õppeaasta üldtööplaanis kavandanud eestikeelsele õppele üleminekut.

5.2.1. Narva 6. Kooli üldtööplaanis³⁷ on eestikeelsele õppele ülemineku seonduvad tegevused välja toodud, kuid tegemist on koopiaga tegevuskavas esitatud tegevustest, mis on esitatud üldtööplaanis esimeses osas. Üldtööplaanis teises osas on toodud välja kooli tegevused valdkonniti, märgitud on tegevus, aeg, vastutajad. Tegevuskavade võrdlusest ei selgu, milline on nendevaheline seos. Tegevused on sama üldsõnalised kui eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas, nt valdkonnas *töötajate professionaalsuse taseme tõstmine* on tegevusena märgitud kooli arengukava realiseerimine personalijuhtimise alal. Millised on tegevused, mida töötajate professionaalsuse tõstmiseks tehakse, märgitud ei ole. Tegevuse täitmise tähtsaks on märgitud kogu õppeaasta, v.a juuli. Õppe- ja kasvatusgevuse valdkonnas ei ole toodud välja eestikeelsele õppele ülemineku seonduvaid tegevusi.

Vestlusel selgitasid juhtkonna liikmed, et aprilli- ja maikuuks vaadatakse üle koolitused, juhtkond külastab õppetunde ja õpetajad viivad läbi tasemeteid. Nimetatud tegevused üldtööplaanis ja ülemineku kavas ei kajastu.

5.2.2. Narva Keeltelütseumis on üldtööplaanis esitatud õppeaasta eesmärk pakkuda õppijatele kvaliteetset haridust ja turvalist õpikeskkonda eesti õppekeelele üleminekuks. Alaesmärkideks on hariduse kvaliteedi säilitamine eesti õppekeelele üleminekuks, ametikohtade täitmine kvalifikatsioonile vastavate õpetajatega ja õpetajate eesti keele keeleoskuse tõstmine. Üldtööplaan on seotud ülemineku tegevuskavaga ja kooli arengudokumentid on omavahel seotud. Koolis täidetakse eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava.

5.2.3. Narva Kesklinna Kooli üldtööplaanis on eesmärgiks toetada eestikeelsele õppele üleminekut, tegevusteks on õpetajate keeleoskuse parandamine, keelelähete korraldamine ja metoodika arendamine koolituskavast lähtudes; eesti keele ja eesti keeles õpetamise kontrollimine, rahuloluküsitluste läbiviimine. Täpsemalt on aga käesoleva õppeaasta tegevused planeeritud dokumendis „Narva Kesklinna Kooli eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2024/2025. õa“. Tegevuskavas on neli tegevussuunda: õpetajate keeleoskuse arendamine ja metoodiline tugi, õpilaste keeleoskuse arendamine, lapsevanemate teavitamine ja kaasamine, õppeprotsessi tulemuste pidev seiramine. Tegevussuundade kohta on planeeritud konkreetsed tegevused. Kool lähtub tegevuste läbiviimisel eelpool nimetatud dokumentidest.

5.2.4. Narva Kreenholmi Kooli üldtööplaanis on eestikeelsele õppele ülemineku seonduvad tegevused välja toodud. Eelmise õppeaasta kokkuvõttes eestvedamise ja juhtimise valdkonnas on välja toodud, et seoses eestikeelsele õppele ülemineku viidi läbi temaatiline sisehindamine, mille tulemusena täiendati kooli arengukava. Samuti toimus eestikeelsele õppele ülemineku seoses mitu vanemate koosolekut ja vanemad võtsid osa sisehindamisest. Eelmisel õppeaastal oli kooli üheks prioriteediks eestikeelsele õppele ülemineku tagamine. Käesoleval õppeaastal on eestvedamise ja juhtimise valdkonnas eesmärgiks ja prioriteediks

³⁵ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, ptk 2.

³⁶ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

³⁷ Õppenõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 17.1-6/418-2.

märgitud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava elluviimine. Huvigruppidega koostöö tegevusvaldkonnas on välja toodud, et koostöö huvigruppidega aitab tagada järkjärgulise ülemineku eestikeelsele õppele. Õppe- ja kasvatusprotsessi valdkonnas on ühe eesmärgi ja prioriteedina välja toodud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava elluviimine. Sama prioriteet on üldtööplaanis toodud ka kooli kasvatustöö üritustega seonduvalt. Personalijuhtimise ning ressursside juhtimise valdkonnas ei ole toodud välja eestikeelsele õppele üleminekuga seonduvaid tegevusi. Lisaks üldtööplaanis esitatule koostab direktor igakuise tegevuskava ning kaasab selle koostamisel ka õpetajad. Äraakuulamisel täpsustas kool, et üldtööplaani nii personali hindamise kui ka arendamise valdkonnas on eelkõige eestikeelse aineõppega seotud tegevused.

5.2.5. Narva Paju Kooli üldtööplaanis on õppeaastaks seatud kolm üldeesmärki, milles veel viis kuni kuni seitse alaeesmärki. Üks õppeaasta üldeesmärk on tagada iga õpilase individuaalset arengut toetavate õppemeetodite ja tugimeeskonna rakendamine nii, et see innustaks igat õpilast seadma kõrgeid sihte ning selle üks alaeesmärk on keskendumine eestikeelsele haridusele üleminekule ja matemaatika õpetamisele ja teine alaeesmärk on laiendada eesti keele õpet mitteformaalses (väljasõidud, õppekäigud, ekskursioonid, kooliringid, aastaringsed õuetunnid) keskkonnas teiste asutustega koostöö kaudu. Üldtööplaan on vormistatud tabelina, kus ei ole tegevusele konkreetset tähtaega määratud, on märgitud vaid tegevuse periood. Sel moel on raske hinnata eesmärkide täitmist, samuti on üldtööplaanis palju rutiinseid tegevusi. Soovitame eesmärkide täitmiseks sõnastada selged ja mõõdetavad tegevused ja ülesanded, et hinnata eesmärkide saavutamist, näiteks on eesmärgi *iga õpilase individuaalset arengut toetavate õppemeetodite ja tugimeeskonna rakendamine nii, et see innustaks igat õpilast seadma kõrgeid sihte* üheks tegevuseks või ülesandeks laiendada eesti keele õpet mitteformaalses keskkonnas ning kolmele kuule (oktoober, detsember ja veebruar) märgitud väljasõidud, õppekäigud, ekskursioonid, kooliringid, aastaringsed õuetunnid. Ülesande täitmist on raske hinnata, kui ei ole märgitud, millistele klassidele ja kuhu õppekäigud toimuvad ning mis ulatuses need on eestikeelsed. Samamoodi on kolmele kuule märgitud 1.–4. klasside õpilastele eestikeelsete raamatute lugemine, ka selle ülesande täitmist ei saa hinnata, kuna plaanis ei ole kajastatud, kas raamatute lugemine toimub kord nädalas või kord kuus, kas suurel vahetunnil või pikapäevarühma toimumise ajal. Direktor ütles vestlusel, et õpilastele näidatakse kaks korda nädalas vahetunni ajal eestikeelseid multifilme, seda ei ole üldtööplaanis kajastatud, kuigi on tegevuskavas nimetatud. Äraakuulamisel täpsustas kool, et täpsemad tegevused kuupäevadega on esitatud kuuplaanides. Selgitame, et kooli õppeaasta üldtööplaan on dokument, kus määratakse kooli ühe õppeaasta tegevuskava³⁸ ning selles määratletakse ülesanded, tegevused, vastutajad ja tähtajad³⁹. Üldtööplaani kinnitab õppenõukogu enne õppeaasta algust⁴⁰. Seega peab õppeaasta tegevuskava olema esitatud üldtööplaanis ning eraldi jooksvalt tehtavad kuuplaanid ei saa olla üldtööplaani osad, sest üldtööplaani kinnitamise pädevus on õppenõukogul ning üldtööplaan kinnitatakse enne õppeaasta algust.

5.2.6. Narva Pähklikmäe Kooli üldtööplaanis on välja toodud viis valdkonda, igas valdkonnas on esitatud tegevused, alategevused, tähtajad ja vastutavad isikud. Ühtegi eesmärki õppeaastaks üldtööplaanis sõnastatud ei ole. Tegevused ja alategevused on võetud arengukavast, kus on eraldi alapunktina eestikeelsele õppele ülemineku kava koos tegevustega 11 valdkonnas. Vestlusel tõi direktor välja, et kõik selleks aastaks kavandatud tegevused on üldtööplaanis: personalivajaduse analüüs, partnerkooli leidmine, vanemate üldkoosolekute läbiviimine ja vanemate rahuloluküsitluse läbiviimine juunis, õppetöö osas on kavandatud 14

³⁸ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

³⁹ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 5 lg 1.

⁴⁰ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 2.

tegevust, nt eestikeelsete ainete ja eesti keele õppe kvaliteedi pidev seire, koolisest eestikeelsete ürituste korraldamine, eelkooli tegevus järgmise õppeaasta 1. klassi jaoks. On esitatud tegevused, alategevused, tähtjad ja vastutavad isikud. Ühtegi eesmärki õppeaastaks üldtööplaanis sõnastatud ei ole. Tegevused ja alategevused on võetud arengukavast, kus on eraldi alapunktina eestikeelsele õppele ülemineku kava koos tegevustega 11 valdkonnas.

5.3. Koolid ja pidaja hindavad eestikeelsele õppele ülemineku tegevuste tulemusi ning kavandavad järgmiseks õppeaastaks tegevuskavas muudatusi. Koolide tegevuskava täitmise analüüs koos pidajaga on planeeritud aprilliks.

Järgmisest õppeaastast alustavad eesti keeles õppimist tänased 3. klassid. Eestikeelsele õppele sujuvamaks üleminekuks püüavad koolid pakkuda praegustele 2. ja 3. klassidele lisaks eesti keele õppele ka eestikeelseid ainetunde. Kõik koolid peavad tähtsaks eestikeelse aineõppe suurendamist praegustes 2. ja 3. klassides. Kõikides koolides ei ole see realiseerunud või on eestikeelset aineõpet vähe, peamiseks takistuseks on vajalike õpetajate puudus.

Narva Keeltelütseumis on 3. klassidel rütmika, inimeseõpetus ja muusika eesti keeles.

Narva Keslinna koolis õpivad 3. tavaklassi õpilased eesti keeles loodusõpetust, muusikat, inimeseõpetust ja tööõpetust. Koolis on suurendatud keelekümblusklasside hulka: 2. klassides on sel õppeaastal kolm ja 3. klassides kaks keelekümblusklassi. Praeguste 3. klasside õpilastele alustab tööd lugemishuviliste ring ning augusti viimasel nädalal toimub keelelaager.

Narva Kreenholmi Kooli 3. tavaklassides toimuvad sel õppeaastal eesti keeles üks kehalise kasvatuse, üks muusika, üks loodusõpetuse ja üks inimeseõpetuse tund nädalas.

Narva Pähklimäe Koolis on 3. klassides eestikeelsed loodus- ja inimeseõpetus. Taheti alustada ka eestikeelse kehalise, muusika, kunsti ja tööõpetusega, aga ei leitud õpetajaid.

Eestikeelset aineõpet ei ole Narva 6. Kooli ja Narva Paju Kooli 3. klassides. Eelmisel õppeaastal olid Narva Paju Koolis 3. klassi inimeseõpetus (I poolaastal), tööõpetus, kunst ning 6.–8. klassi inimeseõpetus eesti keeles, kuid käesoleval õppeaastal õpitakse neid aineid vene keeles. Direktori sõnul püütakse järgmiseks õppeaastaks leida õpetaja, kes 3. klassis oskusaineid eesti keeles õpetaks.

Tulevaste 1. klasside õpilastele on korraldatud eestikeelne eelkool Narva Keslinna, Kreenholmi ja Pähklimäe Koolis.

Positiivse näitena saab esile tuua Narva Pähklimäe Koolis sügisel tööd alustanud ülemineku mentori kasutamise. Mentor külastab üleminekuklasside tunde, vestleb õpetajate ja juhtkonnaga. Nii saadakse parem ülevaade õpetajate probleemidest.

Narva 6. Koolis tõdes direktor, et koolis ei ole täielikult eestikeelset keskkonda ja soovitakse suuremal määral püüda muuta koolikeskkonda eestikeelsemaks.

Nii õpilastele kui õpetajatele on kokkupuuteid eestikeelse keskkonnaga soovinud Narva Paju Kool. Tegevuskavas olid planeeritud igaks järgnevas õppeaastaks õpilaste kohtumised eestikeelsete koolide õpilastega ning õpetajate õppereisid eestikeelsetesse koolidesse ning tutvumine ja kogemuste vahetamine keelekümblust ja LAK-õpet läbiviivates koolides, kuid seni on jäänud need toimumata, sest pole olnud raha.

Narva Pähklimäe Kooli tegevuskavas on välja toodud ühe tegevusena partnerkooli leidmine. Direktori sõnul ei ole veel partnerkooli leitud ning sellega on vaja aktiivsemalt tööd teha.

Narva Kreenholmi Kool on koostööd alustanud Pärnu Raeküla Kooliga.

Lapsevanemate teavitamiseks ja nende rahulolu teadasaamiseks on korraldatud Narva Keslinna Koolis rahuloluküsitlusi 1. ja 4. klassi õpilaste vanematele ja 4. klassi õpilastele. Nii saab oma tegevuses pöörata tähelepanu just neile aspektidele, mida vanemad vajalikuks peavad. Narva Keeltelütseumis märgiti, et koostöö kogukonnaga on olnud väiksemas mahus kui planeeriti.

Õpilaste edenemise hindamiseks on Narva Kesklinna Kool ja Narva Keeltelütseum planeerinud tegevuskavas õpilaste teadmiste testimise. Keeletütseumis on plaanis teha tasemetöö 4. klassidele. Et samu õpilasi testiti ka 3. klassi lõpus, siis on võimalik tulemusi võrrelda ja hinnata, kuidas on õpilased edenenud eesti keeles õppides. Kesklinna Koolis on 1. klassi õpilastele üks test juba tehtud. Testiga vaadati, kuidas õpilased loodusõpetuse ja matemaatika küsimustest aru saavad ning kas vajalik eesti keele sõnavara on omandatud. Uuesti tehakse 1. klassidele test mais ja 4. klasside õpilastele on test kavas aprillis.

Õpilaste eesti keele teadmisi ja arengut jälgitakse ka Narva Kreenholmi Koolis, kus 4. klasside õpilaste teadmisi hinnati sügisel ja uuesti tehakse seda aprillis.

5.4. Ettepanekud pidajale ja koolide direktoritele

- 5.4.1. Pidajal ja koolidel esitada oma tegevuskavas edasiste tegevuste kavandamisel konkreetsemalt õppe kvaliteedi tagamise ning seirega seotud tegevused ja mõõdikud.
- 5.4.2. Pidajal ja koolidel kavandada oma tegevuskavas koostöö lastevanematega, pöörates tähelepanu eesti keele ja eesti keeles õppimise positiivsete hoiakute kujundamisele ning vanemate juhendamisele, kuidas paremini last toetada.
- 5.4.3. Täpsustada kooli üldtööplaanis, milliseid konkreetseid tegevusi planeeritakse teha eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas ja kooli arengukavas püstitatud eesmärkide täitmiseks.
- 5.4.4. Määratleda planeeritud eesmärkide ja eesmärkide täitmiseks planeeritavate tegevuste täitmise kriteeriumid ja mõõdikud, et hinnata tõenduspõhiselt seatud sihi saavutamist.